

11/2 128375

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

นางตียานนท์ แสงบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้ศึกษา : นางதியานนท์ แสงบุตร

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศิริพงษ์ ทองจันทร์)

กรรมการ

ชื่อเรื่อง : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย : นางตียนนัท แสงบุตร

ปริญญา : ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ศิริพงษ์ ทองจันทร์

ปีการศึกษา : 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane จำนวน 400 คนโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.62 - 0.79 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และสถิติทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.62) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.61) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.64) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.76) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.66) และ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.72)

2. ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยด้านบุคคลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ควรมีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าร่วมอนุมัติ

การจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการทุกครั้ง ควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและนโยบายของหน่วยงานให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไขให้มากที่สุด มีการรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับ

ข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับทราบ และควรประพฤติตัวอยู่ในระเบียบวินัยใช้ทรัพยากรในสำนักงานอย่างประหยัด เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากเงินโครงการและงบประมาณที่ได้ในแต่ละปี

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข:อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้า

Title : Administration According to Good Governance of Kalasin's Local Administration Organization

Author : Mis.Tiyanont Saeangboot

Degree : Master of Political Science (Political Science)
Rajabhat MahaSarakhm University

Advisors : Dr.Siripong Thongchan

Year : 2020

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the administration according to good governance of Kalasin's Local Administration Organization, 2) compare administration according to good governance of Kalasin's Local Administration Organization classified by gender, age, educational level, operational position and monthly income, and 3) suggestions the administration according to good governance of Kalasin's Local Administration Organization. Determine the sample size by using the formula in the calculation of the Taro Yamane formula of 400 people and using the method of stratified random sampling. The instrument used in the research was a questionnaire with the discrimination between 0.62 - 0.79 and 0.97 reliability. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, independent samples t - test and F-test (One-way ANOVA).

Result founded; 1) The administration according to good governance of Kalasin's Local Administration Organization at high level ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.67), when considering

in each aspect found that in 6 aspects, in order of average order from highest to lowest as follows; rule of law (\bar{X} =3.98, S.D.=0.62), accountability principles (\bar{X} =3.92, S.D.=0.61), moral principles (\bar{X} =3.84, S.D.=0.64), principles of participation (\bar{X} =3.75, S.D.=0.76), transparency principles (\bar{X} =3.69, S.D.=0.66) and value principles (\bar{X} =3.65, S.D.=0.72).

2) The comparison of human factors on the administration according to good governance of Kalasin's Local Administration Organization found that people with gender, age, education level, operational position and different monthly incomes are managed according to the good governance principles of local administrative organizations in Kalasin Province in overall and each aspect is not different. 3) The suggestions regarding for the administration according to good governance of Kalasin's Local Administration Organization was found that every representative should be appointed to approve the project procurement, should act in accordance with the law, department's policies to be an example for the people and should the opportunity to the people for complain and take the problem acknowledged to implemented, reports of actions regarding public complaints that have been known and should behave in a discipline and use resources in the office economically in order to reduce the expenses from the project money and budget received each year.

Keywords: Good Governance Management, Local Administration Organization

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Major Advisor
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะผู้ศึกษาได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.ศิริพงษ์ ทองจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ กรรมการ อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ และแนวทางแก้ไข ปรับปรุงการศึกษาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเครื่องมือวิจัยพร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขจนสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริงซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรัญ ชูยกระเตื่อง ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย

นางฉวีวรรณ เบ็ญจวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านความถูกต้องด้านเนื้อหา และนางอรพัทธ์ ศิริแสง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเหมาะสมด้านภาษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนได้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยใน ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้จนสำเร็จ

อนึ่งตลอดเวลาของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวสำหรับกำลังใจจนสำเร็จการศึกษาผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณผู้มีอุปการะดังกล่าวไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างยิ่ง

นางตียานนท์ แสงบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	10
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	36
2.4 บริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์	52
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	68
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	71
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	72
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73

บทที่ 4 ผลการวิจัย	77
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
5.1 สรุปผล.....	94
5.2 อภิปรายผล.....	95
5.3 ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	109
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการศึกษา	110
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	116
ภาคผนวก ค หนังสือราชการต่าง ๆ	121
เผยแพร่ผลงาน	126
ประวัติผู้วิจัย	127

ญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 คำเรียกใช้ธรรมาภิบาล	28
2.2 รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	55
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายอำเภอ	69
4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	78
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน	79
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักนิติธรรม	80
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักคุณธรรม	81
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความโปร่งใส	82
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ	83
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม	84
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความคุ้มค่า	85
4.9 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ	

โดยรวมและรายด้าน	86
4.10 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน	87
ตารางที่	หน้า
4.11 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน	88
4.12 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ โดยรวมและรายด้าน	89
4.13 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม รายได้/เดือน โดยรวมและรายด้าน	90
4.14 ความถี่ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์	92

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 โครงสร้างหลักธรรมาภิบาล	19
2.2 แผนที่อำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์	53
2.3 ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	67

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยตลอดมา มีลักษณะเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง และได้มีการปฏิรูประบบราชการมาแล้วหลายครั้งเป็นการพัฒนาระบบราชการเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดโครงสร้างองค์กรจึงมีความซับซ้อนการตัดสินใจในการมอบอำนาจบางส่วนจึงต้องพึ่งพาคำสั่งหรือการอนุมัติจากส่วนกลาง แผนงานการดำเนินงานจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการปฏิบัติราชการ และการให้บริการประชาชน รัฐบาลจึงได้มีแนวความคิดในการปฏิรูประบบราชการ และเพิ่มการกระจายอำนาจจากการบริหารราชการส่วนกลางลงสู่ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่นตามลำดับ (วิพร เกตุแก้ว, 2559) ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลจึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์การภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กร ธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชนโดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน การลดการควบคุมให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายสถาบันที่ทำหน้าที่บริหารงานภาครัฐ นอกจากนี้จะต้องกำหนดบทบาทของตนอย่างชัดเจนแล้ว ต้องมีความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบต่อแนวทางการใช้อำนาจในการดำเนินงาน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2558)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล ในปี พ.ศ. 2542 ตามที่พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ส่วนราชการ ทุกกระทรวง ทบวง กรม ถ่ายโอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและมีอิสระในการตัดสินใจ ในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการจัดการบริการและสวัสดิการสังคม ด้านระบบสาธารณสุขและสาธารณสุขการ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสารสนเทศในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมถึงการกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคลการเงินการคลังของตนเอง รัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และทางวิชาการ รวมถึงกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบกฎหมายเท่านั้น ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เองยังขาดความพร้อมในหลายด้าน โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (มหาดไทย, กรมการปกครอง, 2552)

ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 151 แห่ง ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 77 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง (ข้อมูลจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2560) และพบปัญหาเบื้องต้นที่ส่งต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานเช่นกัน คือปัญหาด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอจึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานรับภาระงานมาก มีการปรับเปลี่ยนบุคลากรอยู่ตลอดเวลาในลักษณะของการโอนย้าย ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานการรับผิดชอบงาน โดยเฉพาะบุคลากรที่เคยผ่านการอบรม สถานที่ในการจัดเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ ไม่เป็นกิจจะลักษณะขาดการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารที่เป็นระบบ และขาดความเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างส่วนราชการ และขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ จึงส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสภาพการณ์ปัจจุบันการบริหารงานมีความสลับซับซ้อน อันเนื่องมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น แรงกดดันเรื่องการจัดการต้นทุน ข้อจำกัดในเรื่องคุณภาพการบริการกระบวนการทำงาน และการบริหารงานที่ล่าช้า ปัญหาความไม่โปร่งใสในการทำงาน การทุจริต ความหลากหลายของความต้องการของผู้ใช้บริการ ความรุนแรงในการแข่งขัน กระแสความนิยมของเครื่องมือทางการจัดการ ส่งผลให้ต้องมีการนำระบบการบริหารที่มีคุณภาพมาใช้ในการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ ต่อไป (มหาดไทย, กรมการปกครอง, 2560)

นอกจากนี้ จากสภาพของปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่เหมือนกัน มีศักยภาพและทุนทางสังคมที่แตกต่างกันด้วยอีกทั้งความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ปัญหาการทุจริตและการคอร์รัปชันจึงเกิดขึ้นมากมายคุกคามความมั่นคงของท้องถิ่น ทั้งในด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและความเจริญของประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน นอกจากนี้การเมืองและข้าราชการประจำในระดับท้องถิ่น ได้รับการกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายแห่ง มีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและความไม่น่าเชื่อถือต่อส่วนราชการและประชาชนทั่วไป จึงทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชาวบ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรัฐบาลและภาคราชการ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ได้นำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลมาเป็นหลักในการบริหารงาน โดยกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในนโยบายของการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ (มหาดไทย, กรมการปกครอง, 2552) ที่มุ่งพัฒนา และปรับปรุงระบบการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความพร้อม และมีขีดความสามารถใน

การปฏิบัติงาน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีความคุ้มค่า และเกิดความเป็นธรรมในการให้บริการสาธารณะและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นการบริหารที่มีความโปร่งใส ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการมากที่สุด การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่ง จะมีพฤติกรรมการบริหารที่แตกต่างกัน มีทรรศนะต่างกันเดิมในการบริหารงานจะมีลักษณะในการออกคำสั่ง จากระดับบนสู่ระดับล่างเพียงอย่างเดียว จึงอาจเป็นสาเหตุให้งานขององค์การล้มเหลวได้ พฤติกรรมการบริหารที่ไม่เหมาะสมได้แก่การแสดงออกถึงเจตนาของผู้บริหาร ที่ต้องการให้งานขององค์การนั้นมีประสิทธิภาพมีคุณภาพ และสำเร็จตามที่มุ่งหวัง และแผนการที่วางไว้โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาว่าจะมีความรู้สึกหรือความคิดเห็นอย่างไรต่องานที่ได้รับมอบหมาย

ซึ่งรัฐบาลก็ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดหลักการสำคัญไว้ 6 หลัก คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดแผนโครงการเพื่อปรับปรุงภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมคล้อยตามหลักธรรมาภิบาล (นพพล สุรนครินทร์, 2558) เพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้แทนประชาชน เข้ามามีส่วนรับรู้ในการปกครองท้องถิ่นทันต่อการเปลี่ยนแปลง อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ (พระปิยะวัฒน์ ปิยสีโล จักรตต, 2559) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงกำหนดแนวทางส่งเสริมการรับรู้ของประชาชน เรื่องหลักธรรมาภิบาลโดยสร้างการรับรู้เกี่ยวกับ การให้บริการของรัฐหรือท้องถิ่นมุ่งตรวจสอบ การให้บริการสาธารณะขนาดเล็ก ที่ประชาชนต้องใช้บริการอยู่เป็นประจำโดยเฉพาะในระดับหมู่บ้าน เป็นการตรวจสอบเรื่องบริการของรัฐหรือโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ (ณัฐธา วินิจฉัยภาค, 2554) และผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล น่าจะเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพโดยแท้จริง แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ด้วย

ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อค้นพบของการวิจัยมาสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ ต่อเดือน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ที่ ต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขต จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 776,651 ราย (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขต จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960, pp. 1088 – 1089) จำนวน 400 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ หลักธรรมาภิบาล และพระราชบัญญัติการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี ที่ใช้ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดย พิจารณาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่ง ใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตัวแปรอิสระได้แก่ คุณลักษณะ

ทางประชากรศาสตร์ของประชาชนที่นำมาดำเนินการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน

1.4.3 ขอบเขตตามเวลา

ผู้ศึกษาใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2562 – เดือนกุมภาพันธ์ 2563

1.4.4 ขอบเขตตามพื้นที่

ผู้ศึกษาใช้พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“ประชาชน” หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

“เขตพื้นที่” หมายถึง พื้นที่ในการปกครองในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 151 แห่ง

“การบริหารงาน” หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุม ดูแลกิจการต่างๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน

“หลักธรรมาภิบาล” หมายถึง การปกครอง การบริหาร การจัดการการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือหาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม หมายถึง กฎ ระเบียบ ที่ไม่ลำเอียง หรือเลือกปฏิบัติให้ความเสมอภาค และความเป็นธรรมกับประชาชนทุกคนและสามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์การชัดเจน เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข้อบังคับนั้น มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกามีความเปิดเผยตรงต่อรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ และการสร้างความไว้วางใจซึ่ง

กันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานมีความโปร่งใส เช่น การบริหารกิจการต่าง ๆ สามารถเปิดเผยให้สาธารณะตรวจสอบได้

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันทั้งโดยตรงหรืออ้อม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรมร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อองค์กร เช่น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการโครงการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการประชุมในชุมชน

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน ได้แก่การตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน ใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนมีความกระตือรือร้น ในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผล และกล้ายอมรับผลกระทำ

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของสังคม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด และดำเนินการให้บริการสาธารณะที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ และกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้าน เช่น การจัดสรรใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่า การให้ความสำคัญแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ การลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงานตลอดถึงการสร้างความร่วมมือของพนักงานและทีมงาน การลดความรู้ร่วมของกฎระเบียบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายถึง หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงระดับความเป็นธรรมาภิบาล ในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงระบบการบริหารระบบธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพ

1.6.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบถึงระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทัศนะของประชาชน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน เพื่อนำข้อมูลไปแก้ไขปรับปรุงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดผลตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้

1.6.3 สามารถนำผลการศึกษาที่ได้เสนอต่อคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำไปใช้ประกอบการกำหนดแนวทางและเสริมสร้างการบริหารงานท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลใหม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. บริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

2.1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจหน้าที่ในการบริหารหรือกิจการบางอย่างของตนให้องค์กรปกครองหรือสถาบันของรัฐไปกระทำหรือดำเนินการ โดยอยู่ในการควบคุมของรัฐบาลกลาง หรือ การกระจายอำนาจ คือ การที่ส่วนกลางโอนหรือการกระจายอำนาจปกครองบางส่วนให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการออกนอกขอบเขตตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ การปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจนั้น ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ ทั้งเป็นผู้บริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประหยัด หงส์ทองคำ (2526) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐได้มอบอำนาจบางอย่าง ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อบริการประชาชน ในการนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550) ได้กล่าวว่า กระจายอำนาจ หมายถึง ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการสูง คูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดกิจกรรมแทบทุกอย่างของส่วนท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2550) ได้กล่าวว่า กระจายอำนาจ หมายถึง หลักการปกครองหรือการบริหารราชการแผ่นดินที่โอนอำนาจทางการปกครองและบริหารให้แก่หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินกิจการภายในอาณาเขตของตน โดยปราศจากการแทรกแซงมีอิสระที่จะดำเนินกิจการต่าง ๆ แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ เพื่อให้เกิดความมั่นคงของชาติ และมีมาตรฐานในการดำเนินงาน

โกวิท พวงงาม (2549) ได้กล่าวว่า กระจายอำนาจ หมายถึง การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศหรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์การปกครองส่วนกลางมีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้หลากหลายเป็นต้นว่า

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (2545) ได้กล่าวว่า กระจายอำนาจ หมายถึง เป็นการกระทำหรือมาตรการที่รัฐบาลกลางหรือการบริหารราชการส่วนกลางราชการส่วนภูมิภาค ได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการ หรือการบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น

จึงอาจสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจนั้นมีเป้าหมายอยู่ที่การจัดทำบริการสาธารณะให้ทั่วถึงและตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั่นเอง โดยมีหลักการที่เป็นสาระสำคัญ คือ การที่รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นในการตัดสินใจใช้อำนาจบริหาร เพื่อจัดทำบริการสาธารณะทั้งนี้ภายใต้การควบคุมกำกับของส่วนกลาง ไม่ใช่อยู่ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของส่วนกลาง เพื่อเป็นหลักประกันมาตรฐาน

ขั้นต่ำที่ท้องถิ่นสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ ตามที่ส่วนกลางมอบอำนาจให้ดำเนินการ

2.1.2 ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจการปกครองนั้น นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง โดยมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปจัดทำแล้วยังเป็นการลดอำนาจของรัฐบาลกลางในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ที่ได้มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปจัดทำแล้ว เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผลดี รัฐบาลกลางจะต้องมอบอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่นั้น ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย โดยหลักการกระจายอำนาจนั้นมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. มืองค์การเป็นนิติบุคคลเป็นเอกเทศ การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การของรัฐบาลกลาง การเมืองการเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณของตัวเอง มีทรัพย์สิน หนี้สินของตนเองและมีเจ้าหน้าที่เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง เป็นต้น

2. องค์การนั้นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ความมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะถ้าองค์การนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์การเช่นนี้ก็จะมีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบาย หรือการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่า อำนาจอิสระขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นต้องมีพอสมควรไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพหรืออธิปไตยของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง หากแต่ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ และให้มีองค์การที่จำเป็นสำหรับทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหารกิจการอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวางการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจจะทำให้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นเฉพาะการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านั้น เช่น สนใจที่จะเข้าฟังการประชุมสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนใจที่จะเอาในใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น หรือประชาชนบางคนอาจจะสนใจมากถึงกับสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะทำได้

โกวิท พวงงาม (2549) ได้กล่าวว่า ลักษณะสำคัญแบ่งได้ 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายให้มีส่วนเป็นนิติบุคคลหน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหากและไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลางส่วนกลาง เพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3. มีอำนาจอิสระในการบริหารงานจัดทำกิจกรรม และวินิจฉัยสั่งการได้เองพอสมควรด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่รัฐอนุญาตเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

ชวงค์ ฉายะบุตร (2539) ได้ให้ข้อมูลว่าลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครองมีลักษณะสำคัญๆ ดังนี้

1. มีการจัดตั้งองค์การขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้น จากส่วนกลางมีหน้าที่งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด หรือบางส่วนเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้ง คณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลยก็ไม่ถือว่า เป็นกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร ทำกิจกรรมได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คืออำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4. มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่น จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สินตลอดจนเงินอุดหนุน (ถ้ามี)

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นของตน มีเจ้าหน้าที่อันเป็นพนักงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หรือทั้งหมดเป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั้นนั่นเอง

โดยสรุปการกระจายอำนาจทางการปกครอง คือการที่รัฐบาลโอนถ่ายอำนาจบางอย่างให้กับหน่วยการปกครองส่วนอื่น ๆ ให้มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเองภารกิจที่สำคัญของการกระจายอำนาจ คือ การสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น มิใช่การสร้างการปกครองหรือการบริหารเป็นหลัก เน้นการปกครองท้องถิ่นที่ประชาชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบโดยตรงให้มากที่สุด และถ้าการทำเช่นนั้นจะทำให้การปกครองท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและมีความสุจริตด้วยก็จะเป็นการดียิ่ง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

2.2.1 แนวทางและความเป็นมาของธรรมาภิบาล

อินทรีตัน ยอดบางเตย (2547) ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตยมากกว่า 70 ปีแล้วในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ทั้งการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งนี้กระแสหลักที่สังคมไทยต้องดำเนินตาม คือ กระแสของระบบทุนนิยมจากชาติตะวันตก ซึ่งมีบทบาทครอบงำโครงสร้างสังคมไทยในทุก ๆ ด้าน เห็นได้จาก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบอย่างการพัฒนาของชาติตะวันตกโดยการชั้นนำและชี้แนะของธนาคารโลก โครงสร้างการผลิตของไทยซึ่งเดิมเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชนเป็นหลัก กลับต้องแปรเปลี่ยนเป็นการผลิตขนาดใหญ่เพื่อธุรกิจอุตสาหกรรมและมุ่งเน้นไปที่การผลิตเพื่อการส่งออก โดยไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะเดียวกันก็รับเอารูปแบบความทันสมัยด้านเทคโนโลยีเข้ามาใช้ โดยมีได้คำนึงถึงผลกระทบที่ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นแก่ประชากรของประเทศ อันนำมาซึ่งค่านิยมและวัฒนธรรมแบบตามอย่างประเทศตะวันตก เยาวชนรับเอาแนวคิดแบบวัตถุนิยม ใช้จ่ายแบบฟุ้งเฟ้อ เกิดปัญหาการขาดดุลการค้ากับต่างชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับประเทศญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา อย่างมากมายมหาศาลจากเดิมที่สังคมไทยเป็นชุมชนที่เอื้ออาทรและเกื้อกูลต่อกัน กลับกลายเป็นการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน แข่งแย่งแข่งขัน เกิดการเอาเปรียบเอารัดเอารักกันในทุกระดับ เห็นได้จากการที่ภาครัฐมุ่งสนับสนุนเพื่อให้ไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ก่อให้เกิดการดึงดูดทรัพยากรจากชนบทไม่ว่าจะเป็นทุนวัตถุดิบหรือแรงงานเข้ามาตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น การเน่าเสียของแม่น้ำ ลำคลองในเขตพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างพื้นที่คลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งทำให้ประชาชนไม่สามารถทำการประมงเพื่อเลี้ยงชีพได้อีกต่อไป

ในขณะที่การพัฒนาการเกษตร มุ่งเน้นไปที่การผลิตเพื่อการส่งออก การปลูกพืชในเชิงพาณิชย์ซึ่งส่งเสริมให้ปลูกพืชประเภทเดียวกันจำนวนมาก และปลูกซ้ำกันในทุกฤดูกาล ทำให้คุณภาพดินเสื่อมสภาพลง ดังนั้น การที่จะเพาะปลูกให้ได้ผลผลิตที่สูงจึงต้องเพิ่มปริมาณปุ๋ยมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่เกษตรกรส่วนใหญ่มุ่งใช้เทคโนโลยีช่วยในการเร่งผลผลิต จึงมีการนำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศมาใช้เป็นจำนวนมากทดแทนปุ๋ยธรรมชาติที่เกษตรกรเคยใช้กันมา ซึ่งปุ๋ยวิทยาศาสตร์ก่อให้เกิดผลกระทบทำให้คุณภาพดินเสื่อมโทรมลง ทั้งมีการใช้ยาฆ่าแมลงกันอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดการทำลายระบบนิเวศน์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ การใช้ยาฆ่าแมลงทำให้เกิดการทำลายศัตรูของแมลงในธรรมชาติของแมลงเหล่านั้นด้วย สารเคมีเหล่านี้ทำให้แมลงศัตรูพืชมีการวิวัฒนาการและสามารถปรับตัวให้ดื้อยาได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องเพิ่มปริมาณและความรุนแรงของยาขึ้นอยู่เรื่อย ๆ จะเห็นได้ว่ายิ่งมีการพัฒนาการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติมากเท่าใด ยิ่งทำให้มนุษย์ต้องพึ่งพิงเทคโนโลยีมากขึ้นเท่านั้น ประกอบกับการที่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์และยาฆ่าแมลงมีราคาสูงขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งสวนทางกับราคาผลผลิตทางเกษตรที่นับวันยิ่งตกต่ำลง ทำการปลูกผลผลิตเพื่อการอุตสาหกรรมประสบกับภาวะการขาดทุนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากต้นทุนของเกษตรกรสูงเกินความจำเป็น ดังนั้นเกษตรกรจึงเป็นกลุ่มคนผู้มีรายได้น้อยและยากจนมากที่สุดของสังคมไทย นั่นหมายถึง ช่องว่างรายได้ของประชาชนมากขึ้น และนำมาซึ่งรายได้ประชาชาติของไทยยิ่งตกต่ำมากขึ้นด้วย

ภาวะความยากจนของเกษตรกรเป็นแรงกดดันสำคัญ ที่ทำให้เกิดการล้นไหลของแรงงานจากภาคการเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมซึ่งแรงงานที่ไร้ฝีมือเหล่านี้ถูกกดขี่ค่าแรงให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้

การพัฒนาของประเทศไทยที่ผ่านมาถูกตั้งคำถามอยู่เสมอว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ เหตุใดจึงพัฒนาดูเหมือนว่าประชาชนจะยิ่งยากจนลงเพิ่มขึ้น ระบบการเมืองการปกครองที่มีอยู่ในโลกสามารถแก้ไขปัญหาของโลก ประเทศ และสังคมได้จริงหรือไม่

2.2.2 ความเป็นมาของธรรมรัฐในประเศไทย

ทั้งนี้ในโลกสมัยใหม่ที่เรียกกันว่าโลกาภิวัตน์ เป็นรูปแบบที่มีอำนาจเผด็จการแบบใหม่ ที่อาศัยการครอบงำจากขนาดใหญที่สามารถแผ่อิทธิพลเหนือรัฐบาลของแต่ละประเทศ ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมได้กลายเป็นเครื่องมือให้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจเงินสามารถก้าวเข้าไปมีบทบาทถึงขั้นควบคุมระบบพรรคการเมืองที่ต้องอาศัยทุนในการหาเสียง ไม่ละเว้นแม้แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือยุโรป หรือประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งสิ้น อันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การปกครองที่เลวและไม่เป็นธรรม เต็มไปด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน จนถอยห่างไปจากหลักการประชาธิปไตยทุกที่ ระบบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมจึงเป็นปัญหาหมักหมมและทวีความเลวร้ายขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้นักคิด นักวิชาการ หรือนักการเมืองในสหรัฐฯ และยุโรปพากันเรียกร้องไฝหารัฐบาลที่ดี หรือการปกครองที่ดีซึ่งที่จริงแล้ว Good Governance มีที่มา 3 ประการ คือ

1. จากเจตนาของนักคิด นักวิชาการหรือนักรัฐศาสตร์ที่ต้องการให้มนุษยชาติมีระบบการปกครองที่ดีและเป็นธรรมโดยเห็นว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบเสรีประชาธิปไตยหรือเรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) มีกลไกการปกครองที่ไม่เพียงพอดต่อการรับมือกับสังคมที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นได้ และเสนอแนวทางการคิดทางทฤษฎี Good Governance ขึ้นมา

2. มาจากการเสนอของ World Bank หรือ IMF (กองทุนการเงินระหว่างประเทศ) ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลการครอบงำของสหรัฐฯ และกลุ่มสหภาพยุโรป โดยที่ถูกชักใยจากกลุ่มทุนโลก เช่น Wall Street อีกชั้นหนึ่ง IMF ให้ความสำคัญกับ Good Governance มากที่สุดเพราะบทเรียนจากการเข้าไปจัดการหนี้สินในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในแถบลาตินอเมริกาและแอฟริกาซึ่งการวางกฎของ IMF เพื่อเป็นหลักประกันในการทวงหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนและรัฐบาลลูกหนี้ ซึ่งรัฐบาลเหล่านั้นล้วนเป็นตัวแทนของกลุ่มท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเมื่อผลประโยชน์เกิดขัดกันจึงทำให้ IMF ประสบปัญหาในการทวงหนี้ มาตรการที่จะควบคุมลูกหนี้ได้ต้องมี Good Governance ซึ่งเป็นระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยมที่เจ้าหนี้หรือทุนต่างชาติสามารถเข้าไปตักตวงผลประโยชน์ได้อย่างสะดวกโดยปราศจากความเสี่ยงจากการผันผวนทางการเมือง

3. จากปัญญาชน นักคิด นักการเมือง หรือเทคโนโลยีที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตกได้นำเอาความรู้เรื่อง Good Governance มาเผยแพร่ในประเทศไทยของตน

ในขณะที่คนไทยได้เริ่มรู้สึกถึงผลข้างเคียงในแง่ลบของโลกาภิวัตน์กันแล้ว ในปัจจุบันมีคำศัพท์ใหม่ที่ส่งตรงมาจากอเมริกาคือคำว่า Good Governance ซึ่งนักวิชาการบัญญัติคำแปลว่า “ธรรมรัฐ” บางท่านบอกว่าไม่ตรงควรแปลว่า “การบริหารจัดการที่ดี” จึงจะตรงความหมาย ขณะที่อีกสำนักหนึ่งเสนอนำมาใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” นอกจากนี้ยังมีผู้บัญญัติคำว่า “สุประศาสน์การ” หรือ “ธรรมราชา” เพื่อตีความหมายของ Good Governance แม้แต่คำแปลยังมีอยู่มากมาย ดังนั้นจึงไม่เป็นที่ประหลาดใจที่คำอธิบายและจุดยืนของแต่ละสำนักมีความแตกต่างกันมาก จึงปรากฏว่ามีธรรมรัฐของธีรยุทธ บุญมี, ธรรมรัฐ ของประเวศ วะสี, ธรรมรัฐ ของอานันท์ ปันยารชุน และอื่นๆ

เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2550 หลังจากการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว และการเข้าโครงการรับความช่วยเหลือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ที่ประชุมของคณาจารย์รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มแรกที่สร้างขอบเขตการตีความ Good Governance ที่เป็นอิสระจากความหมายของธนาคารโลกและ IMF โดยได้ทำจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นำเสนออวาระ “ข้อเสนอว่าด้วยธรรมรัฐ” เรียกร้องให้รัฐบาลพลเอกชวลิต คำนึงถึงคนยากจนที่จะได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจรุนแรงที่สุดเรียกร้องความรับผิดชอบที่บริหารงานผิดพลาด และเรียกร้องให้สภา ลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างขึ้น (จดหมายเปิดผนึกจากที่ประชุมคณาจารย์รัฐศาสตร์ผู้จัดการ) รายวัน, 8 สิงหาคม 2540)

หลังจากการลาออกจากราชการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่โดยนายชวน หลีกภัย ได้ 3 เดือน นายธีรยุทธ บุญมี อาจารย์คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2541 เรียกร้องให้รัฐบาลสร้าง “ธรรมรัฐแห่งชาติ” หรือ Good Governance โดยการระดมสมองผู้ทรงคุณวุฒิผู้นำสถาบันหลัก และเครือข่ายสังคมมาร่วมกันแก้วิกฤตเศรษฐกิจไทยเรียกร้องให้รัฐบาลแสดงเจตจำนงที่มุ่งมั่นว่าจะปฏิรูปสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้สโลแกนว่า “ปี 2541 สร้างวิญญูญาณไทย ผลักดันจิตใจสากล ” (ธีรยุทธ บุญมี, บทความ นสพ.ไทยโพสต์, 9 มกราคม 2541)

ต่อมาโดยการผลักดันของนายธีรยุทธ บุญมี และการสนับสนุนของรัฐบาลของพรรคประชาธิปัตย์นำโดยนายชวน หลีกภัย กับอดีตนายกรัฐมนตรีนายอานันท์ ปันยารชุน ของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า จึงได้เกิดกระแส “ธรรมรัฐ” อย่างเชียวกรากในสังคมไทย ซึ่งได้มีการถกเถียง อภิปราย ตีความและแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางทั้งในแง่สนับสนุนและคัดค้านเรื่องธรรมรัฐอีกหลายครั้ง ซึ่งทำให้กระแสธรรมรัฐเป็นที่สนใจและมีอิทธิพลอย่างมากในบริบทการเมืองไทย

2.2.3 นิยามของธรรมรัฐ

คำว่า ธรรมรัฐ มีที่มาจากคำว่า Good Governance ซึ่งเป็นคำทั่วไป แต่ในช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในเอเชีย นักวิชาการอเมริกันออกมาประกาศว่ารากฐานของหายนะเกิดจากระบบทุนนิยมในเอเชียที่เป็นทุนนิยมระบบพวกพ้อง (Cronyism) ซึ่งไม่มีความโปร่งใสนำไปสู่ความฉ้อฉลในทุก ๆ ระดับ ทั้งระดับชาติและระดับกิจการต่อมาในปี ค.ศ. 1995 ธนาคารพัฒนาการแห่งเอเชียหรือ ADB ซึ่งเชื่อมโยงกับ World bank และ IMF ได้ขยายหลักการ Good Governance ทางการเมืองออกมาเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ และมีกฎเกณฑ์ (Accountability)
2. ความโปร่งใส (Transparency)
3. การมีส่วนร่วม (Participation)
4. ความสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability)
5. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างหลักการทั้ง 4 ประการ (Interrelate)

ในปี 1995 เช่นกัน JICA ของญี่ปุ่นก็ได้เสนอเนื้อหาของ Good Governance ซึ่งมีเนื้อหามากมายแต่ขอยกมาให้เห็นเพียง 3 ประการ

1. ความสามารถของรัฐที่จะทำงานให้ได้ผล มีประสิทธิภาพโดยพิจารณาจากองค์กรและกลไกการทำงาน
 2. รัฐต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน และเคารพสิทธิมนุษยชน
 3. รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของประชาชน
- หลักการของ Good Governance ไม่มีใครปฏิเสธว่าไม่ใช่หลักการที่ดี แต่ในสภาพความเป็นจริงที่ทุกชาติอยู่ภายใต้การแข่งขันและมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ระหว่างกันและกัน ซึ่งหลักการที่ดีอาจนำมาซึ่งความหายนะได้ เช่น แนวทางโลกาภิวัตน์ที่เป็นที่มุ่งหมายว่าจะนำความสมบูรณ์พูนสุขมาสู่ประชาชนได้ซึ่งเป็นจริงได้ถ้าเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจแท้ (Real Sector) แต่โลกาภิวัตน์นำมาซึ่งการเก็งกำไร การปั่นค่าเงิน ซึ่งสร้างเศรษฐกิจแบบลวงตา เกิดฟองสบู่ที่พร้อมจะแตก ซึ่งเมื่อแตกจะฉุดรั้งให้เศรษฐกิจแท้พังทลายไปด้วย Good Governance ก็เช่นกัน เป็นหลักการที่ช่วยให้ประเทศมหาอำนาจสามารถเข้ามาแข่งขันกับทุนท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งทุนท้องถิ่นมักจะมีสายสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับรัฐบาลโดยยังประโยชน์ซึ่งกันและกัน และดำเนินธุรกิจในลักษณะปกปิดและฉ้อฉลทำให้ทุนต่างประเทศไม่สามารถแข่งขันได้ หากสามารถทำลายเครือข่ายความสัมพันธ์ของทุนท้องถิ่นได้ซึ่งมีจุดอ่อนอยู่ที่ความไม่โปร่งใส ก็จะเป็นโอกาสที่ทุนต่างประเทศจะเข้ามาเอาชนะได้

แต่การไหลบ่าของทุนจากต่างประเทศอาจกระทบต่อประชาชน เช่น กรณีของร้านค้าปลีกขนาดยักษ์ที่ทำลายร้านค้าปลีกของคนไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งกว่าที่รัฐบาลของนายกทักษิณ ชินวัตร จะหาหนทางช่วยเหลือร้านค้าปลีกของคนไทยก็เกือบจะสายไปแล้ว

จากบทเรียนของวิกฤตเศรษฐกิจนักวิชาการของไทยจำนวนมาก จึงไม่เห็นพ้องกับข้อเสนอของ ADB ไปเสียทั้งหมด จึงพยายามที่จะปรับแก้หลักการ Good Governance เสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพและผลประโยชน์ของประเทศไทย จึงนำไปสู่รัฐธรรมนูญ ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมี ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดของอาจารย์ธีรยุทธ บุญมี

ธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้ที่เริ่มเสนอความเห็นและบัญญัติคำว่ารัฐธรรมนูญในสังคมไทย ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2541 ได้ร่วมอภิปรายเรื่อง รัฐธรรมนูญกับการปฏิรูปสังคมไทย ณ อาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอาจารย์ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ดำเนินการอภิปราย ซึ่งอาจารย์ธีรยุทธ ได้แสดงความเห็นไว้ ดังนี้

“ผมมองว่ารัฐธรรมนูญคือการเปลี่ยนแปลงปรัชญาของประเทศต้องการให้เรามองว่าคนไทยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ เป็นหุ้นส่วนกันที่จะบริหารจัดการประเทศ อันนี้เป็นเป้าหมายใหญ่ของรัฐธรรมนูญ แต่ทั้งนี้ คงต้องเน้นว่าต้องเป็นไปอย่างเคารพความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ คือการมีสถาบันพระมหากษัตริย์ มีชาติ ศาสนา มีความงดงามหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่วนผมมองรัฐธรรมนูญเป็นการปรับเปลี่ยนระบบคิดทางการเมือง เป็นการพัฒนาระดับจากที่เรามองประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นการผสมผสานประชาธิปไตยแบบตัวแทนเข้ากับการมีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นั่นคือเราเน้นให้มีการเลือกตั้งและเน้นให้มีรัฐธรรมนูญ ในกระบวนการนี้คือการทำให้รัฐเล็กลงแล้วก็สังคมใหญ่ขึ้น มีอำนาจมากขึ้น สังคมเข้มแข็ง สามเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจัดการของการปกครองประเทศ คือเน้นการกระจายอำนาจ เน้นการกระจายศูนย์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มาก”

แนวคิดของอาจารย์ธีรยุทธ ที่กล่าวมาสรุปได้สั้นคือ การที่จะเกิดรัฐธรรมนูญได้ต้องกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองมากที่สุด แล้วตั้งความหวังว่าประชาชนจะเป็นผู้สร้างรัฐธรรมนูญขึ้นมาเอง ซึ่งยังเป็นปัญหาว่าจะเป็นไปได้อย่างไร ในขณะที่ด้านเศรษฐกิจอาจารย์ธีรยุทธมองว่าต้องใช้รัฐธรรมนูญอีกเช่นกันจึงจะแก้วิกฤตได้

สรุปแล้ว อาจารย์ธีรยุทธ บุญมี มองว่ารัฐธรรมนูญจะเป็นยาวิเศษที่จะมาช่วยสังคมไทย แต่คำถามคือยาตัวนี้มีส่วนผสมอย่างไร มีผลอย่างไรบ้าง เราต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่นนั้นหรือ อย่าลืมต้นแบบของ Good Governance ที่ใช้เป็นฐานของนักคิดทั้งหลายมาจากอเมริกา ซึ่งในวันนี้กำลังประสบปัญหาการฉ้อฉลในการตกแต่งบัญชีของบริษัทจำนวนมากในตลาดหุ้น Dow Jones หลอกหลวงประชาชน ทั้งที่อเมริกาเป็นประเทศที่มีมาตรฐานในการตรวจสอบสูง คำกล่าวที่ว่า การฉ้อฉลจะไม่ปรากฏประเทศที่มีรัฐธรรมนูญ ภาคเอกชนจึงยังเป็นที่สงสัยอยู่ว่ามันเคยมีรัฐธรรมนูญในภาคเอกชนอยู่จริงหรือ

2. นิยามของนายชัยอนันต์ สมุทรวานิช

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช อธิบายว่า “ธรรมรัฐ หมายถึงการบริหารกิจการของบ้านเมือง ด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คนพลเมืองอย่างเสมอกัน มีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความคิดของผู้คนได้อย่างเที่ยงตรง มีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรม แต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนจะตรวจสอบได้ ตัวรัฐบาลเองก็มีความเอื้ออาทรต่อผู้คนสามัญเป็นอาภรณ์ประดับตน ไม่ดูถูกประชาชน ด้วยการเอาความเท็จมาให้ และมีอารยะพอเพียงที่จะแสดงความรับผิดชอบหากบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ” (จดหมายเปิดผนึก จากที่ประชุมคณาจารย์รัฐศาสตร์, 8 สิงหาคม 2540)

3. นิยามของพลเอกบุญศักดิ์ กำแหงฤทธิวงศ์

พลเอกบุญศักดิ์ กำแหงฤทธิวงศ์ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ จากตำแหน่งของท่านในกองทัพถือได้ว่าเป็นมุมมองของฝ่ายทหาร ซึ่งได้อธิบายธรรมรัฐว่าหมายถึง “รัฐที่ดำเนินการไปด้วยความเป็นธรรม ประชาชนมีสติปัญญาก่อให้เกิดสังคมเป็นปึกแผ่น ในความเป็นหนึ่งเดียว ฝ่ายที่คิดเป็นศัตรูยอมทำอะไรไม่ได้ หากคนไทยรักเมืองไทยรู้จักความเป็นไทยมากกว่านี้ จะมีพลังสติปัญญา มีการจัดการที่ใช้ความปรองดองสร้างสรรค์ ในที่สุดธรรมรัฐก็เกิดขึ้นได้” (อภิปรายธรรมรัฐกับความมั่นคงแห่งชาติ, เมษายน 2541)

จากนิยามต่างๆ มีความหมายที่ใกล้เคียงกันพอสรุปได้ว่า ธรรมรัฐ คือการบริหารชาติบ้านเมืองที่ดีในทุกๆ จุด ซึ่งอาศัยพื้นฐานของประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่ และการมีสำนึกรับผิดชอบต่อผู้บริหารและประชาชน โดยประกอบด้วยกลไกที่มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

4. การแบ่งแนวหรือสำนักของธรรมรัฐ

แม้ว่านิยามของธรรมรัฐของแต่ละท่านจะดูใกล้เคียงกันมาก และเมื่อพิจารณาไปที่จุดมุ่งหมายและรายละเอียดของแนวทางที่น่าเสนอกลับมีความแตกต่างกันอย่างมาก ดร.เกษียร เตชะพีระ ได้แบ่งการตีความธรรมรัฐออกเป็น 3 สำนักคิดโดยท่านได้แบ่งออกเป็น ธรรมรัฐอำนาจนิยม, ธรรมรัฐเสรีนิยม และธรรมรัฐชุมชนนิยม (เกษียร เตชะพีระ, ธรรมรัฐ-ธรรมและ, พีเพิล, มิถุนายน 2541) โดยแยกธรรมรัฐตามข้อเสนอของอาจารย์ธีรยุทธ ออกมาต่างหากเนื่องจากไม่สามารถจัดเข้าอยู่ในสำนักคิดใดได้

5. ธรรมรัฐอำนาจนิยม

ในที่นี้หมายถึงการมองธรรมรัฐในทัศนะของฝ่ายความมั่นคง เช่น กองทัพ ฝ่ายปกครอง และภาคราชการ โดยสัมพันธ์กับการอธิบายบทบาทของทางราชการในการสร้างความเป็นธรรมรัฐในสังคมไทย สำหรับกลุ่มนี้ธรรมรัฐย่อหมายถึง “รัฐเป็นเจ้าของธรรม” อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่รัฐและกลไกเชิงสถาบันของรัฐ การสร้างความเป็นปึกแผ่น สร้างความปรองดองในชาติ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (พลเอกบุญศักดิ์ กำแหงฤทธิวงศ์, อภิปรายเรื่อง ธรรมรัฐกับความมั่นคงของชาติ, เมษายน 2541)

การสร้างธรรมรัฐในภาครัฐ คือการใช้กลไกทางการเมืองอันได้แก่ รัฐธรรมนูญ มาสนับสนุนกระบวนการคัดเลือกผู้ที่เข้ามาบริหารประเทศให้มีประสิทธิภาพขึ้น ทำให้การบริหารบ้านเมืองดีขึ้น ส่วนการสร้างธรรมรัฐในระดับภาครัฐบาล ก็คือการปฏิรูประบบราชการให้มีขนาดเล็ก และทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการ และการสร้างความโปร่งใสในการบริหารราชการ โดยเฉพาะระบบข้อมูลสาธารณะที่ประชาชนพึงรู้ (ม.ร.ว. จตุมงคล โสณกุล ปาฐกถาเรื่อง ธรรมรัฐภาคราชการ 4 พฤษภาคม 2541)

6. ธรรมรัฐเสรีนิยม

ในที่นี้หมายถึงแนวคิดของกลุ่มนักธุรกิจ นักจัดการสมัยใหม่และกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดเรื่องการเปิดเสรี การให้กลไกของตลาดเป็นผู้แก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจ และรักษาโครงสร้างสังคมแบบที่เป็นอยู่ เช่น อานันท์ ปันยารชุน เสนอว่า ธรรมรัฐเป็นเรื่องการบริหารให้เกิดความสำเร็จโดยไม่เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง เช่น อุดมการณ์ประชาธิปไตย ประเทศที่มีธรรมรัฐ หรือ Good Governance อาจไม่ใช่ประเทศประชาธิปไตยก็ได้ เช่น สิงคโปร์ เป็นต้น องค์ประกอบของธรรมรัฐที่จำเป็นมีได้แก่ การทำงานอย่างมีหลักการและรับผิดชอบ (Accountability) การมีส่วนร่วมจากประชาชน (Participation) การสามารถคาดการณ์ได้ (Predictability) และมีความโปร่งใส (Transparency) ตลอดจนมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรม (Rule of Law) มีภาคสังคมที่เข้มแข็ง (Civil Society) โดยเฉพาะมีสื่อที่เป็นอิสระและรับผิดชอบ (อานันท์ ปันยารชุน ปาฐกถา เรื่อง ธรรมรัฐกับอนาคตประเทศไทย, 25 มีนาคม 2541)

7. ธรรมรัฐชุมชนนิยม

ในที่นี้ หมายถึง กลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคสังคมที่จะไปตรวจสอบภาครัฐและเอกชนได้โดยให้ความสำคัญต่อแนวคิดเรื่องความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการถ่วงดุลทางสังคม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาสังคม โดยกลุ่มนี้จะมองธรรมรัฐสัมพันธ์กับประชาธิปไตย ดังคำกล่าวที่ว่า “ในปัจจุบันการปกครองแบบเผด็จการทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตย หรือเผด็จการทหาร หรือเผด็จการคอมมิวนิสต์ ได้รับการปฏิเสธว่าไม่ใช่ Good Governance ในระบบประชาธิปไตยที่นักการเมืองฉ้อฉลคอร์รัปชันก็ดี ระบบราชการที่ไร้ประสิทธิภาพและมากด้วยคอร์รัปชันก็ไม่ถือว่าเป็น Good Governance” (นพ.ประเวศ วะสี, 2541)

การสร้างธรรมรัฐแห่งชาติจำเป็นต้องมีภาคประชาสังคม (Civil Society) ที่เข้มแข็ง เพราะสังคมเข้มแข็งเป็นปัจจัยให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี ศิลธรรมดี การจะเกิดธรรมรัฐได้จะต้องมีการปฏิรูประบบรัฐ ปฏิรูประบบธุรกิจการเงิน และปฏิรูปสังคมเข้มแข็งโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมทั้งในระดับชาติ และระดับชุมชนท้องถิ่น

8. ธรรมรัฐ แนวธีรยุทธ บุญมี

แนวคิดเรื่องธรรมรัฐของธีรยุทธ บุญมี เป็นการพยายามนำเอาข้อเสนอของกระแสธรรมรัฐทุกสำนักมารวมกัน นำเสนอในประเด็นที่คาดว่าทุกฝ่ายในสังคมจะสามารถเห็นร่วมกัน และดำเนินกิจกรรมไปด้วยกันได้ โดยเสนอแนวคิดธรรมรัฐแห่งชาติว่าประกอบด้วยแนวคิดการปฏิรูปตนเองของสังคมไทยทั้งในภาครัฐ ธุรกิจ และสังคม ตลอดจนองค์การสถาบันและพฤติกรรมค่านิยมของบุคคล เพื่อให้ประเทศชาติเข้มแข็งขึ้นพอที่จะสู้วิกฤติที่เกิดขึ้นได้ แนวคิดในการพึ่งตนเองของสังคมไทยคือจะต้องไม่โทษต่างชาติหรือไม่ถ่อมใจทำให้ต่างชาติเข้ามาช่วยมากเกินไป โดยเสนอสโลแกนว่า “วิญญูณไทย จิตใจสากล” โดยจะต้องยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนและชุมชนเข้มแข็ง โดยรัฐจะต้องเน้นการให้อำนาจด้านสิทธิผู้บริโภค สิทธิชุมชน สิทธิสภาพแวดล้อม สิทธิในข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและจะต้องส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมมีความเอื้ออาทรเกื้อกูลต่อกัน (ผู้จัดการรายวัน, 17-19 เมษายน 2541)

9. ธรรมรัฐ หรือ ธรรมาภิบาล แนวอินทร์นัย ยอดบางเตย

“ธรรมรัฐ” หรือ “ธรรมาภิบาล” คือการบริหารการปกครองด้วยการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ซึ่งการบริหารทรัพยากรนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชนโดยเฉพาะเรื่องรายได้ ค่าครองชีพสวัสดิการและปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชน ธรรมรัฐจะเกิดขึ้นได้จริงจะต้องอาศัยวิธีการที่สามารถดำเนินการได้อย่างโปร่งใสเป็นธรรมและสามารถตรวจสอบได้ ข้าราชการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร ด้วยหลักการตามแบบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ คือการรู้จักความพอเพียงในการใช้ปัจจัยสี่อย่างเหมาะสม มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ รู้จักการพึ่งพาตนเอง ผู้ปกครองประเทศ ข้าราชการ และประชาชน ต้องรู้จักนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้ เช่นเดียวกับที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้นำเอาหลักราชสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการปฏิบัติราชการณกิจเพื่อครองใจประชาชนสำหรับเป็นแนวทางในการวางนโยบายปกครองบ้านเมือง

ขณะเดียวกัน เพื่อให้การเมืองการปกครองเป็นไปเพื่อความสงบสุขเรียบร้อยของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีแนวพระราชดำริเกี่ยวกับวิธีการปกครองที่ดี โดยสรุปเป็นวิธีการ 7 ประการ ดังนี้

1. การบริหารจะต้องเข้าถึงประชาชน
2. ประชาชนต้องให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหาร
3. การปกครองต้องยึดหยุ่นในทางที่ดี
4. การปกครองต้องมีความยุติธรรม โดยมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองรักษาความยุติธรรม

และความสงบเรียบร้อย

5. การปกครองต้องมีกำลังทหารป้องกันประเทศ
6. การปฏิบัติของรัฐบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมืองและประชาชน
7. เมื่อประชาชนประสบภัย ทางราชการต้องไปช่วยอย่างทันที่พร้อมทั้งให้แนวทางและหลักการอันเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ปกครองที่ดี เพื่อให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อยต่อประเทศชาติ ดังนี้

คุณสมบัติของผู้ปกครองที่ดี

1. จะต้องมีส่วนในการป้องกันชาติ
 2. จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี บริสุทธิ์ใจและเสียสละ
 - 2.1 การให้
 - 2.2 การมีวาจาดี
 - 2.3 การทำประโยชน์แก่กัน
 - 2.4 การวางตนอย่างสม่ำเสมอและเหมาะสม
 - 2.5 จะต้องมีส่วนในหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง รักชาติ ซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี บริสุทธิ์ใจและเสียสละ
 - 2.6 จะต้องนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
 - 2.7 จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และหลักปฏิบัติงาน ได้แก่
 - 2.7.1 ในการปฏิบัติงานให้ตั้งใจทำให้จริง ให้ตรง ให้ตลอด
 - 2.7.2 พิจารณางานด้วยความรู้ ความฉลาด โดยมุ่งให้เข้าใจถึงสาระและประโยชน์ที่แท้จริงของงานนั้น
 - 2.7.3 เมื่อปฏิบัติงานหนึ่งต้องตั้งใจทำให้สำเร็จ โดยปล่อยวางงานที่ไม่เกี่ยวข้องก็งานนั้น
 - 2.7.4 การปฏิบัติงานต้องควบคุมทั้งกายและใจให้สงบหนักแน่น มั่นคงแน่นอน มีสติและสำรวมรอบคอบ โดยไม่ปล่อยให้ตื่นเต้น และฟุ้งซ่านผู้นำประเทศหรือรัฐบาลต้องใช้หลักความยุติธรรมและเห็นความสำคัญของประชาชนทุกระดับชั้นตามหลักทศพิธราชธรรม
- สรุปได้ว่า ธรรมรัฐ คือปรัชญาในการปรับปรุงระบบการบริหารของภาครัฐและเอกชนให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยเกิดจากข้อเสนอของ IMF จากนั้นแนวความคิดแตกแขนงออกไปอย่างมากมายโดยกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่ม มองแนวทางของธรรมรัฐไปตามอุดมการณ์ทางการเมืองและผลประโยชน์ของกลุ่มตน เช่น กลุ่มอำนาจและราชการมองธรรมรัฐไปในลักษณะของความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยอาศัยความเป็นชาตินิยม ในขณะที่กลุ่มนักธุรกิจมองไปในทางที่ส่งเสริมการค้าการลงทุน การค้าเสรี และโอกาสทางธุรกิจ ขณะที่ฝ่ายคนยากจนและ NGO มองไปใน

เชิงความเท่าเทียมกันในสังคม แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใดล้วนมองไปที่โครงสร้างและกลไกเป็นหลักซึ่งไม่ครอบคลุมกับความเป็นจริงทั้งหมด ทั้งนี้เพราะทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่คน ไม่ว่าจะระบบจะดีเลิศเพียงใด แต่ถ้าคนมุ่งที่จะโกงก็ย่อมหาช่องโหว่และแสวงหาหนทางเอาจนได้

แต่ไม่ว่าธรรมชาติจะแตกแขนงออกไปมากมายเพียงใด หรือจะมีที่มาจากไหน แต่สิ่งหนึ่งที่เราต้องยอมรับคือขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต ซึ่งเป็นผลมาจากความฉ้อฉลของกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียวที่สร้างภาระและผลกปัญหาทำให้ประชาชนทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ ดังนั้นการที่จะฟันฝ่าวิกฤตไปได้ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันแก้ไขการสร้างความระบบการเมือง การบริหารที่ปลอดจากการแฉล จึงเป็นสิ่งจำเป็น ธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมผลักดันให้เกิดขึ้น แต่จะเป็นรูปแบบใดต้องเป็นสิ่งที่ช่วยกันพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างหลักธรรมาภิบาล

2.2.4 ความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance)

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของธรรมาภิบาลในแง่มุมที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละท่านก็มีมุมมองและทัศนะไปในทิศทางต่างๆ ดังนี้

กล้าณรงค์ จันทิก (2541) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึงการทำให้ระบบการบริหารจัดการที่ดีทั้งภาครัฐ และเอกชนและต้องเกิดจากสำนึกความรู้สึกรักของภาคีนั้นๆ เพื่อประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันโดยไม่ใช้อำนาจรัฐไปทำให้เกิดขึ้นการสร้างความรัฐจึงขึ้นอยู่กับข้าราชการและนักการเมืองทั้ง 2 ฝ่าย ต้องเป็นคนดีมีความโปร่งใส โดยเฉพาะนักการเมืองต้องโปร่งใสในด้านการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ประชาชนต้องร่วมมือต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมหากเกิดการเรียกรีดไถเงินหรือทุจริตของวงราชการให้ร้องเรียนไปที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2541) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการของบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คนพลเมืองอย่างเสมอกัน มีระบบตัวแทนประชาชน ที่สะท้อนความคิดของผู้คนได้อย่างเที่ยงตรง มีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรมแต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนจะตรวจสอบได้ ตัวรัฐบาลเองก็มีความเอื้ออาทรต่อผู้คนสามัญเป็นอาภรณ์ระดับตน ไม่ดูถูกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาให้ และมีอารยะที่พอจะแสดงความรับผิดชอบหากการบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ

ชัยอนันท์ สมุทวณิช (2541) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง เป็นการปกครองที่ดีโดยรัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก รัฐและรัฐบาลมีระบบและการใช้กฎหมายที่ยุติธรรม มีความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส มีความคงเส้นคงวา สามารถตรวจสอบได้

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2544) อธิบายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การวางกรอบการทำงานในระบบราชการเพื่อให้เกิดระบบที่ดีที่เอื้อต่อคนดีให้อยู่ในระบบที่ดี และไม่ให้คนเลวดำรงตำแหน่งที่ดีในวงราชการ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิปัติราชการ ธรรมรัฐจะเป็นตัวเชื่อมให้สังคมที่มีการแยกส่วนทั้งภาครัฐบาล เอกชน ประชาชน และองค์กรเอกชนเกิดความสัมพันธ์กันทุกส่วนให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อเป็นการตอบสนองต่อสังคมโลกที่จะทำให้เกิดได้นั้น จึงอยู่ที่รัฐต้องเปิดโอกาสให้ปัญหาต่างๆของส่วนอื่นๆเข้ามาร่วมกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยปฏิบัติเป็นองค์รวมคือประชาชนทุกคนที่มีผลกระทบต้องมีส่วนร่วม มีความโปร่งใสรับรู้ได้รับฟังประชาพิจารณ์ส่งเอกสารให้ และเมื่อมีการตัดสินใจแล้วสามารถเปิดเผยเหตุผลได้ มีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการใช้อำนาจ ต้องมีที่มาที่ไปอย่างเปิดเผยเป็นไปตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ การตัดสินใจต้องชัดเจนมีประสิทธิผลและประสิทธิผล แต่การปฏิรูปราชการจะสำเร็จได้ต้องเกิดจาก 2 ส่วนคือ ความยินยอมพร้อมใจของคนในวงราชการและมีความกดดันจากภายนอกคือ รัฐสภา รัฐบาล นอกจากนี้ยังต้องมีแรงหนุนจากภายนอก เช่น สื่อต่าง ๆ ประชาชนคอยตรวจสอบ ดิชมและภาคเอกชนต้องยอมรับได้จึงจะสำเร็จ

ธีรยุทธ บุญมี (2541) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ (Interactive Relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชน ในการที่จะทำให้การบริหารราชการ และประชาชนโดยทั่วไปในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้การบริหารประเทศที่ดีควรเป็นความร่วมมือแบบสื่อสาร 2 ทาง ระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและฝ่ายสังคม เอกชน องค์กรที่ไม่ใช่งานรัฐ (NGO) โดยเน้นการมีส่วนร่วม และการจัดการตนเองของภาคสังคมเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรมมากขึ้น

บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิ์รงค์ (2546) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินการไปด้วยธรรม ประชาชนมีสติปัญญา ก่อให้สังคมเป็นปึกแผ่น ในความเป็นหนึ่งเดียวผ่านที่คิดเป็นศัตรูยอม

ทำอะไรไม่ได้หากคนไทยรักเมืองไทยรู้จักความเป็นไทยมากกว่านี้ จะมีพลังสติปัญญา มีการจัดการที่ใช้ความปรองดองสร้างสรรค์ในที่สุดธรรมรัฐก็เกิดขึ้นได้

ประเวศ วะสี (2542) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง ธรรมาภิบาลหรือธรรมรัฐว่า ประกอบด้วยภาคีรัฐภาคีธุรกิจ และภาคสังคมที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม โดยรัฐและธุรกิจต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ถูกต้อง ตรวจสอบได้และภาคสังคมแข็งแรง ธรรมรัฐแห่งชาติหมายถึงการที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อนที่ถูกต้องเป็นธรรมโดยถักทอทางสังคมเพื่อสร้างพลังทางสังคม เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติก่อให้เกิดธรรมรัฐแห่งชาติขึ้น

อนันท์ ปันยารชุน (2541) อธิบายว่าธรรมาภิบาล คือผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งในภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงในหลายทางมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้โดยสาระธรรมรัฐหรือ Good Governance คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้จะได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลจะสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชน

อมรา พงศาพิชญ์ (2541) อธิบายว่าธรรมาภิบาล คือการดูแล (กำกับ) ผลประโยชน์ของส่วนรวมและการรักษาผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในสังคมหรือองค์กรเช่น ธรรมรัฐของชาติธรรมรัฐหรือธรรมราษฎรในองค์กรธุรกิจ องค์กรสาธารณะประโยชน์องค์กรบริหารท้องถิ่นหรือแม้แต่ธรรมราษฎรในครอบครัว ความหมายรูปธรรมของธรรมรัฐและธรรมราษฎร คือกฎกติกาขั้นต่ำ ประกอบด้วย

1. การทำงานอย่างมีหลักการและเหตุผล ตอบสนองความต้องการของสังคมมีความชอบธรรมและรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ
2. การทำงานอย่างโปร่งใสและสามารถคาดการณ์ได้
3. การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการรับรู้ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบการจัดการและบริหารงาน

4. การดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับหลักประชาธิปไตยและความเสมอภาค

วรภัทร โธณะเกษม (2542) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การกำกับดูแลที่ดีหรือหมายถึง การใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของ ที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยหัวใจสำคัญของธรรมาภิบาล คือความโปร่งใส (Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ (Accountability) การกำกับดูแลที่ดีมีความจำเป็นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในกรณีของภาครัฐเรียกว่า Good Political Governance ผู้เป็นเจ้าของคือ “ประชาชน” ซึ่งใช้สิทธิของตนเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาเพื่อกำกับดูแลคือรัฐบาลให้บริการประเทศในทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ

ความต้องการของประชาชนส่วนภาคเอกชนเรียกว่า Good Corporate Governance ผู้เป็นเจ้าของคือ “ผู้ถือหุ้น” ใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริษัทเข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบาย คัดเลือก และกำกับดูแลผู้บริหาร ให้มีการบริหารงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบริษัทสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของผู้ถือหุ้นในตอนท้ายพูดถึงวิธีการสร้าง Good Governance ในองค์กรว่าต้องเริ่มจาก

1. คณะกรรมการบริหารและผู้บริหารระดับสูงต้องเข้าใจและให้ความสำคัญกับการเป็น Good Governance

2. คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงควรมีการทบทวน กระบวนการกำกับดูแลในปัจจุบันของตนว่า มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด

3. ปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการกำกับดูแลให้ดีขึ้น และสั่งให้มีการดำเนินการ บวรศักดิ์ อรรถมนเณ (2542) อธิบายว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การใช้อำนาจบริหารจัดการทรัพยากรที่จำกัดขององค์กรหรือของประเทศ วิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อการบริหารองค์กรหรือประเทศ ส่วนธรรมาภิบาลหรือ (Bad Governance) คือ วิธีการที่เลวในการใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรที่จำกัดขององค์กรหรือประเทศ หากมองการอภิบาลหรือ Governance ในลักษณะที่เป็นธรรมาภิบาลหรือวิธีการใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรที่จำกัดขององค์กรหรือประเทศ โดยรวมจะเห็นได้ว่ามีธรรมาภิบาลภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยที่สุด 5 ภาค ดังนี้

1. ธรรมาภิบาลภาคระหว่างประเทศซึ่งจะกระทบถึงธรรมาภิบาลในประเทศ
2. ธรรมาภิบาลภาครัฐ หรือ ธรรมรัฐ
3. ธรรมาภิบาลภาคธุรกิจเอกชนหรือบรรษัทภิบาล (Corporate Good Governance)
4. ธรรมาภิบาลภาคประชาสังคม (Social Governance)
5. ธรรมาภิบาลภาคบุคคลและครอบครัว

ธรรมาภิบาลสากลพัฒนาขึ้นเต็มรูปแบบก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลายประการดังปรากฏในข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1. การพยายามปรับระบบวัฒนธรรมอุปถัมภ์ให้สอดคล้องกับสภาพโลกปัจจุบัน
2. การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การพัฒนาที่มีมาแต่เดิม โดยส่งเสริมแต่เศรษฐกิจแบบตลาดที่พึ่งพาการส่งออกเพียงอย่างเดียวมาเป็นเศรษฐกิจแบบสมดุลที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจแบบพอเพียงระดับชุมชนควบคู่กันไปกับเศรษฐกิจแบบตลาด
3. การดำเนินการปฏิรูปการเมืองต่อ โดยออกกฎหมายตามรัฐธรรมนูญอย่างครบถ้วนและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญโดยเร็ว
4. ปฏิรูปภาคธุรกิจเอกชนให้โปร่งใสและถูกต้องเป็นธรรมขึ้น
5. เร่งสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมและเพิ่มส่วนร่วมของประชาสังคม ในการบริหารจัดการบ้านเมืองเพื่อให้เกิดการค้ำอำนาจภาครัฐ

6. สร้างระบบส่งเสริมธรรมาภิบาลโดยผ่านการรวมตัวของบุคคลในสังคม
 สมาน รัชสิโยภยกุล (2543) ได้ให้ความหมาย คุณลักษณะการบริหารจัดการที่ดี
 (Good Governance) หรือ ธรรมรัฐที่เป็นสากลนั้น มีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือเป็นการบริหาร
 ราชการที่ประชาชนมีโอกาส และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน (Equity) ไม่ว่าจะ
 เป็นโอกาสในการเข้าร่วมในทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง
 จากประชาชนโดยชอบธรรม

2. การมีความสุจริตและความโปร่งใส (Honesty and Transparency) คือเป็น
 การบริหารราชการที่มีความสุจริตและโปร่งใส ซึ่งรวมถึงการมีระเบียบและการดำเนินการที่เปิดเผย
 อย่างตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีและเป็นธรรม ถูกต้อง
 และมีประสิทธิภาพ

3. การมีพันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) คือเป็นการบริหาร
 ราชการที่มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่และบทบาทที่มีต่อสาธารณชน โดยมีการจัดการหรือ
 การกำหนดกฎเกณฑ์ที่เน้นการดำเนินงาน เพื่อสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่าง
 เป็นธรรมตามปกติ

4. การมีกลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) คือเป็นการบริหารที่
 มุ่งองค์ประกอบของผู้ที่เป็นรัฐบาลหรือผู้ที่เข้าร่วมบริหารประเทศที่มีความเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของ
 คนในสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง แต่ต้องเป็นรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับจาก
 ประชาชนว่า มีความสุจริต มีความเที่ยงธรรมและมีความสามารถในการบริหารประเทศได้

5. การมีกฎหมายที่ยุติธรรม (Fair Legal Framework and Predictability) คือ
 เป็นการบริหารราชการที่มีกรอบของกฎหมายที่ยุติธรรมและเป็นธรรมสำหรับกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม
 ซึ่งกฎหมายที่มีการบังคับใช้และสามารถบังคับใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นกฎหมายที่
 ชัดเจนซึ่งคนในสังคมทุกส่วนเข้าใจ สามารถที่จะคาดหวังและรู้ว่าอะไรจะเกิดผลอย่างไรหรือไม่

6. การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือเป็น
 การบริหารที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการ ในการทำงาน
 การจัดการ การจัดสรรบุคคลและมีการใช้ทรัพยากรสาธารณสุขอย่างคุ้มค่า และเหมาะสมมี
 การดำเนินการ และการให้บริการประชาชนที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและกระตุ้นการพัฒนาของ
 สังคมในทุกด้าน

สิทธิ์ บุตรอินทร์ (2543) กล่าวว่า เรื่องของ ธรรมาภิบาล แปลว่าบริหารจัดการ

ที่ดีความดีความเก่งของมนุษย์ไม่ได้มีมาโดยธรรมชาติ ย่อมต้องมีการฝึกฝนอบรมต่างๆ มากมายสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่ได้ ดังนั้น สิ่งที่เราต้องสังวรมากที่สุดคือ เราต้องมีวิชาความเป็นมนุษย์

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2546) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล ได้มีผู้บัญญัติใช้คำว่าธรรมรัฐซึ่งตามรูปศัพท์ธรรมรัฐ แปลว่า รัฐที่เป็นธรรมในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์ไทยมีคำว่าธรรมราชา คือ พระราชาผู้ทรงธรรม ซึ่งทรงปกครองโดยหลักธรรมาธิปไตย คืออาศัยธรรมความถูกต้องเป็นหลัก Governance ไม่ได้หมายถึงตัวรัฐ และไม่ได้หมายถึงตัวผู้ปกครอง แต่หมายถึงการปกครอง ถ้าเป็นเรื่องของธุรกิจอาจแปลตามด้วยว่า การบริหารจัดการที่ดีถ้าจะบัญญัติเป็นศัพท์ก็อาจใช้คำว่าปกครองกับธุรกิจ ส่วนการบริหารอาจใช้ทั้งธุรกิจและรัฐกิจ หากเน้นไปที่เรื่องอำนาจก็นิยมใช้คำว่า ปกครองกับธุรกิจ ส่วนการบริหารอาจใช้ได้ทั้งธุรกิจและรัฐกิจ หากเน้นไปที่เรื่องอำนาจก็จะนิยมใช้คำว่า ปกครอง และมักใช้ภาษาอังกฤษว่า Government ซึ่งอาจแปลว่าการปกครองก็ได้ แปลว่า รัฐบาลก็ได้บทความนี้เลือก คำว่า ธรรมรัฐภิบาลก็เพื่อเน้นการปกครองโดยรัฐ โดยธรรมไม่กล่าวถึงการบริหารธุรกิจ ส่วนคำว่าธรรมาภิบาลในปัจจุบันที่ประกอบด้วย ความชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วม (Participation) และความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) นั้น จะเห็นว่าเป็นคำที่เหมาะสมจะใช้ในระบบประชาธิปไตยซึ่งไม่มีวิธีการที่จะให้ได้ผู้ปกครองที่ดี และผู้ปกครองมิได้ปกครองถาวรตัวระบบและการตรวจสอบระบบตามลักษณะดังกล่าวจึงเป็นเรื่องสำคัญ กล่าวคือเป็นการเชื่อมั่นในระบบมากกว่าตัวบุคคล

ทิตยา สุวรรณชฎ (2544) ได้รวบรวมความหมายของธรรมาภิบาล และได้ให้ความหมายหลายอย่าง ใช้ในเรื่องต่างๆ ตามหน่วยที่ศึกษา (Unit of Analysis) ดังนี้

1. ธรรมาภิบาลในฐานะของอำนาจรัฐในการตัดสินใจดำเนินการบริหารที่ลดน้อยลงและประชาชนจะเป็นผู้เรียกร้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐ (Minimal State)

2. บริษัทที่บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม (Corporate Governance) ซึ่งหมายถึง การดำเนินธุรกิจที่มีทิศทางและควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบที่ชัดเจน ทั้งงานของบริษัทพร้อมก็ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมอีกด้วย การบริหารบริษัทนี้จะถือว่าผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้น ไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน ต้องเป็นผู้บริหารอาชีพ จะต้องมีการตรวจสอบจากองค์กรการตรวจสอบภายนอก ทั้งนี้ไม่ใช่แต่เพื่อผลกำไรอย่างเดียวแต่จะต้องเปิดเผย โปร่งใส และสามารถกำหนดตัวผู้รับผิดชอบที่แท้จริง

3. การบริหารจัดการสาธารณะ ที่รัฐบาลจะต้องมีความสามารถในการริเริ่มเพื่อแข่งขันตอบสนองประชาชนเสมือนเป็นลูกค้ามากกว่าเป็นผู้ถูกปกครอง ผู้บริหารงานของรัฐมีบทบาทเช่นเดียวกับผู้ประกอบการ ผลักดันการทำงานจากระบบราชการไปสู่ชุมชนให้เป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการ การวัดความสามารถของข้าราชการของรัฐจากประสิทธิผลในการทำงานข้าราชการของรัฐจะ

ถือว่าบริการคือพันธกิจของตนนอกจากนั้น จะเป็นตัวเชื่อมประสานทุกส่วนของสังคม กล่าวคือ ส่วนสาธารณะ ส่วนเอกชน และส่วนประชาชน เข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อประชาคมซึ่งเรียกการบริหาร เป็นการบริหารงานสาธารณะแบบใหม่ (New Public Management)

4. ธรรมาภิบาล ในฐานะที่เป็นการปฏิรูปการปกครอง (Good Governance) ซึ่งเป็นการใช้กันอย่างกว้างขวางสำหรับการพัฒนาวิสัยทัศน์ที่กำลังพัฒนา ธรรมรัฐ ในที่นี้จึง หมายถึง การใช้ อำนาจทางการเมืองที่จะบริหารกิจการของชาติโดยพัฒนาประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ ระบบ ตุลาการและกฎหมายที่เป็นอิสระ มีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการจัดการทางระบบการเงินมีการตรวจสอบสาธารณะที่เป็นอิสระ เป็นรัฐที่มีโครงสร้างสถาบันหลากหลาย และต้องยอมรับความเป็นอิสระของสื่อมวลชนซึ่งทำให้อำนาจรัฐได้รับการยอมรับและมีความชอบธรรมตามระบอบ ประชาธิปไตย ธรรมรัฐแบบนี้จะเป็นการผสมผสานระหว่างการบริหารงานสาธารณะกับประชาธิปไตย อย่างกว้างขวาง

5. ธรรมาภิบาลในแง่ของระบบสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของระบบ ทั้งที่ตอบสนองความต้องการของส่วนย่อย (Socio - cybernetic System) การปฏิสัมพันธ์จะเกิดจากการยอมรับในความแตกต่างพึงพิงของทุกหน่วยงานในระบบจะไม่มีหน่วยใดหน่วยหนึ่งจะสามารถ มีปฏิกริยาหรือแก้ปัญหาอย่างเป็นเอกเทศ เป็นระบบที่พลวัตของระบบทำให้สามารถแก้ปัญหาหรือ ตอบสนองต่อความต้องการของส่วนต่างๆ อย่างยั่งยืนโดยทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนจะสามารถสร้าง แบบของปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาของชาติ ดังนั้นระบบนี้จะไม่มีความศูนย์กลางของ สังคมแต่จะเกิดศูนย์ต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น การกิจของรัฐบาลก็คือความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ซึ่ง กันและกัน การแก้ปัญหารวมทั้งเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วม โดยสรุปก็คือเป็นการบริหารจัดการที่ แต่ละหน่วยของภาครัฐและเอกชนร่วมกัน และถือว่าต่างฝ่ายต่างเป็นหุ้นส่วนโดยการดำเนินการแบบ ร่วมริเริ่มรับผิดชอบ การมีปฏิสัมพันธ์แบบนี้มีใช้แต่ในระดับชาติแต่ยังเป็นธรรมรัฐในระดับนานาชาติ ในระดับภูมิภาคและโลก

6. ธรรมาภิบาล ในแง่การจัดระบบขององค์กรเครือข่ายจากภาคสาธารณะและ ภาคเอกชน (Self - organizing Network) ในกรณีนี้เกิดจากความเกี่ยวพันระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถรวบรวมทรัพยากรมาเพื่อจะได้บริการต่อสาธารณะ ดังนั้น องค์กรเครือข่ายจะสามารถ นำเอาข่าวสาร ข้อมูลและเงิน รวมเทคโนโลยีมาร่วมกันในการทำงานซึ่งอาจจะเห็นได้ในโครงการ ร่วมระหว่างองค์กรที่สำคัญก็ต่อเมื่อ เมื่อไรมีระบบพันธมิตรเกิดขึ้นก็จะมีทรัพยากรมากขึ้นด้วยยังทำ ให้มีอิสระและมีอำนาจในการต่อรองเกิดขึ้นด้วย รัฐบาลกลางจะเข้ามาก้าวท้าวส่งการอย่างไม่มี ข้อจำกัด

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ได้กล่าวว่า ธรรมาภิบาลหรือ Good Governance จึงมี การใช้คำศัพท์ที่ใช้กันอยู่หลายคำได้แก่ธรรมาภิบาลการปกครองที่ดีธรรมรัฐในคู่มือฉบับนี้ใช้คำว่า

“การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 อย่างไรก็ดี Good Governance โดยศัพท์หมายถึงถึงกติกาหรือกฎเกณฑ์การบริหารปกครองที่ดีเหมาะสมและเป็นธรรมที่ใช้ในการดำรงรักษาสังคมบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีคุณภาพเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต อันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุกระดับรวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรีส่วนท้องถิ่นองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์กรของเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคลเอกชนและภาคประชาสังคม

ฉันทนา บรรพศิริโชค (2543) กล่าวว่า ถ้าหาก Good Governance สามารถแปลความหมายได้อย่างตรงไปตรงมาว่า “การปกครองที่ดี” และแน่นอนว่าคำนี้ต้องมีใช้คำศัพท์ใหม่สำหรับสังคมไทยอย่างแน่นอน ทว่านับตั้งแต่ช่วงวิชาการไทยมีการกล่าวอ้างถึง Good Governance ที่เป็นคำไทยนั้น พบว่านักวิชาการไทยมีการเลือกใช้คำที่แตกต่างกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความมุ่งหมายในการขยายคำว่า Good Governance ให้ครอบคลุมถึงส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่แตกต่างกันออกไป

สรุปว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีคุณภาพเป็นแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.2.5 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมีความถูกต้อง เป็นธรรม มีความสุจริต โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การวิจัยครั้งนี้ยึดถือองค์ประกอบธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและมีความเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ออกกฎระเบียบและปฏิบัติตาม ตลอดจนทุกคนในสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ หลักการใช้กฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาดังต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและมีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งกฎเกณฑ์นี้อาจหมายถึงรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกฎเกณฑ์ที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร

2. หลักคุณธรรม (Morality) หลักคุณธรรมถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน ในทุกอาชีพ ทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดได้เพราะคุณธรรมจะสงบสุขหรือวุ่นวายล้วนขึ้นอยู่กับคุณธรรมที่ปัจเจกชน ครอบครัว หรือสังคมนั้น ๆ จะประพฤติได้มากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุนี้เองคุณธรรมมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมซึ่งมีความสำคัญกว่าอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เพราะถ้าขาดคุณธรรมเสียแล้วปัจจัยเหล่านั้นอาจกลายเป็นพิษภัยขึ้นมาทันทีที่คุณธรรมนั้นจะช่วยรักษาปัจจัยของบุคคลและสังคมนั้นไว้ได้อาจรวมไปถึงการยึดมั่น ในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ ตลอดจนมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) บุชบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544, น. 42) กล่าวว่าหลักความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาหมายถึงการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ช่วยให้การดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนปลอดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการมีส่วนร่วมเป็นหลักการหนึ่งของธรรมาภิบาลอาจกล่าวได้ว่า หลักการมีส่วนร่วมมีความสำคัญที่สุดในหลักธรรมาภิบาล ถ้ามองอย่างผิวเผินเมื่อกล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลคนส่วนใหญ่จะนึกถึงความโปร่งใสเป็นลำดับแรก แต่ถ้าพิจารณาให้ดีหลักที่มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังและส่งเสริมหลักอื่น ๆ นั้น คือหลักความมีส่วนร่วม ทำนองเดียวกันกับหลักความมีส่วนร่วมเป็นหลักการที่สำคัญของความเป็นประชาธิปไตย องค์กร สถาบันการศึกษา

5. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ความรับผิดชอบหมายถึง การกระทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มต่างๆ ทั้งยังสามารถที่ถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

6. หลักความคุ้มค่า (Utility) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่จำกัดด้วยความประหยัดคุ้มค่าเงิน คุ้มค่าเวลา คุ้มค่าแรงงาน และเหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคมโดยรวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว ซึ่งจะต้องไม่มองข้ามการตัดสินใจของผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

โดยสรุปองค์ประกอบของธรรมาภิบาลได้ ดังนี้ (1) หลักนิติธรรม หมายถึงการตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติ ตาม (2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามมีความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจขยันและ อดทนมีระเบียบวินัย (3) หลักความโปร่งใส หมายถึงการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนใน ชาติการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและมีความถูกต้องชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ (4) หลักความมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้แสดงความคิดเห็นในการ ตัดสินใจปัญหาของประเทศ (5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึก ในความรับผิดชอบต่อสังคม (6) หลักความคุ้มค่า หมายถึงการจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมมีความประหยัดใช้อย่างคุ้มค่าและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืนซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพียง แค่ 6 หลักการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

โดยสรุป ในการเรียกใช้คำในภาษาไทยซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า Good Governance นอกจากคำว่า ธรรมาภิบาลมีการใช้คำอื่น ๆ อีกหลายคำ เช่น ธรรมรัฐ ประชารัฐ บรรษัทภิบาล การปกครองที่ดี การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น ดังสรุปคำเรียกใช้ต่าง ๆ ดังนี้ ดังตารางที่ 2.1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2.1

คำเรียกใช้ธรรมาภิบาล

คำเรียกใช้	ความหมายหลัก	ผู้ใช้/ป (อ้างอิง)
ธรรมาภิบาล	การบริหารงานที่เป็นธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ สังคม เอกชน และประชาชน ที่ จะทำให้การบริหารราชการแผ นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติธรรม	(TDRI. 2541 ; นฤมล ทับจุมพล, 2541 ; บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542 ; ประสิทธิ์ ดำรงชัย, 2542)
ธรรมรัฐ	รัฐที่มีการบริหารบ้านเมือง ด้วยความเป็นธรรม	(อานันท์ ปันยารชุน, 2541 ; ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2540 ; ประเวศ วะสี, 2541 ; ลิขิต อีร์เวคิน, 2541
สุประศาสนการ	การบริหารจัดการที่ดี	ติน ปรัชญพฤทธิ์ (นฤมล ทับจุมพล, 2541)
ธรรมราษฎร	การกำกับดูแลที่ดี	(อมรา พงศาพิชญ์, 2541)
การกำกับดูแลที่ดี	การดูแลผลประโยชน์ส่วนรวม โดยประชาชนมีส่วนร่วมและ ตรวจสอบ	(วรภัทร โตธนเกษม, 2541 ; पुलนิจ ปยะอนันต์, 2541)
ประชารัฐ		แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 8 (ประเวศ วะสี, 2541; ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2542)
รัฐาภิบาล		(ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2541)
การปกครองที่ดี		ราชบัณฑิตยสถาน (ชนะศักดิ์ ยูบูรณ์, 2543, น. 3-12 ; อภิงคญา วงษานุทัศน์, 2543)
การบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี		(สำนักงานกรรมการข้าราชการ พลเรือน, 2542)
Good Governance		World Bank (Agere} 2000 ; JICA. UN และ ADB (สยามพร ปุญญาคม, 2541)

ที่มา : บุชบง ชัยเจริญวัฒนะ และ บุญมี ลี. 2544,

2.2.6 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

2.2.6.1 หลักนิติธรรม

กรมการพัฒนาชุมชน (2552) ได้กำหนดว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ทำตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคลจะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบและรวดเร็วด้วย นอกจากนี้หลักนิติธรรมเป็นหลักที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐปฏิบัติงานโดยยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้กำหนดว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฏกติกา และการปฏิบัติตามกฏกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

สำนักนายกรัฐมนตรี (2552) ได้กำหนดว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ทำตามอำเภอใจหรือตามอำนาจของตัวบุคคลปฏิบัติงานโดยยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554) ได้กำหนดว่า หลักนิติธรรมหมายถึงการตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของสังคม และภาคสังคมประชาชนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ทำตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคลโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้กำหนดว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจหลักการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพหลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการ และฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหาหลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลักไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

การประปานครหลวง (2559) ได้กำหนดว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การมีกฎระเบียบที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาค และไม่มีการเลือกปฏิบัติแบบสอง

มาตรฐาน มีการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎระเบียบ และกรอบเวลาการปฏิบัติไม่ให้เกิดการใช้ไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์

โดยสรุป หลักนิติธรรม หมายถึง กฎ ระเบียบ ที่ไม่ลำเอียง หรือเลือกปฏิบัติให้ความเสมอภาคและความเป็นธรรมกับประชาชนทุกคนและสามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์การชัดเจน เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข้อบังคับนั้น มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และพัฒนากฎการให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่างๆ

2.2.6.2 หลักคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554) ได้กำหนดว่าหลักคุณธรรมหมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยส่งเสริมให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในสังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

กรมการพัฒนาชุมชน (2552) ได้กำหนดว่าหลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ หลักคุณธรรมสำหรับการบริหารถ้ากล่าวถึงจรรยาบรรณก็จะหมายถึง การศึกษาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการตัดสินใจภายในกรอบของมาตรฐานทางศีลธรรม หรือการศึกษาคว่ามีพฤติกรรมอะไรบ้างที่ถูกหรือดีสมควรหรือไม่สมควร เมื่อมองจากมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพจรรยาบรรณ อาจหมายถึง ศาสตร์และหลักการเกี่ยวกับศีลธรรม

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้กำหนดว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้สมาชิกมีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี (2552) ได้กำหนดว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามสำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้กำหนดว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การใช้หลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริตหน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณ

การประปานครหลวง (2559) ได้กำหนดว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้

ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อร่วมสร้างสรรค์ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความซื่อสัตย์จริงใจ
อดทนมีระเบียบวินัย

โดยสรุป หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้

2.2.6.3 หลักความโปร่งใส

สำนักนายกรัฐมนตรี (2552) ได้กำหนดว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันโดยมีการให้ และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริงทันการณ์ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจน และเท่าเทียมมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้กำหนดว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การใช้หลักการย่อย 4 หลักการ คือหน่วยงานมีความโปร่งใส ด้านโครงสร้างหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูลหน่วยงานมีความโปร่งใส ด้านการให้โทษหน่วยงานมีความโปร่งใส ด้านการเปิดเผยข้อมูล

การประปานครหลวง (2559) ได้กำหนดว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การมีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ในทุก ๆ ด้าน อาทิการมีระบบงานที่ชัดเจนข้อมูลข่าวสารเปิดเผยได้ มีกระบวนการให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554) ได้กำหนดว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

กรมการพัฒนาชุมชน (2552) ได้กำหนดว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การกระทำที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมหรือ ประโยชน์ส่วนรวม ต้องสามารถเปิดเผยต่อสาธารณะชนได้ ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ต้องรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่าง ๆ ของรัฐโดยไม่มีความลับทางราชการ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้กำหนดว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การมีความโปร่งใสในการดำเนินงานสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา โครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations and Development Programmed :UNDP, 2550, ออนไลน์) ได้กำหนดว่าความเปิดเผยโปร่งใสหมายถึง กระบวนการทำงานกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาสารสนเทศในสังคมสามารถถ่ายทอดได้อย่างอิสระ ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

โดยสรุป หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกา มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ และการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานมีความโปร่งใส เช่น การบริหารกิจการต่าง ๆ สามารถเปิดเผยให้สาธารณะตรวจสอบได้

2.2.6.4 หลักการมีส่วนร่วม

สำนักนายกรัฐมนตรี (2552) ได้กำหนดว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิดร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะการประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้กำหนดว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

การประปานครหลวง (2559) ได้กำหนดว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมทางการจัดการ และการบริหารที่เกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะ และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานและเจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554) ได้กำหนดว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาด้านการแสดง หรือแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะการประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

กรมการพัฒนาชุมชน (2552) ได้กำหนดว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสบุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการ เกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน โดยให้ข้อมูลความคิดเห็นแนะนำปรึกษาร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้กำหนดว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ทางการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการทรัพยากรของสหกรณ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของสมาชิกโดยการส่งเสริม

สมาชิกให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติรวมตลอดจน การควบคุมโดยตรงจากสมาชิก และการพัฒนาขีดความสามารถของสมาชิกในการมีส่วนร่วม

โดยสรุป หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ อย่างเท่าเทียมกันทั้งโดยตรงหรืออ้อม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรมร่วมรับรู้และ เสนอความเห็นต่อองค์กร เช่น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไข ปัญหาชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการโครงการต่าง ๆ มีส่วน ร่วมในการประชุมในชุมชน

2.2.6.5 หลักความรับผิดชอบ

กรมการพัฒนาชุมชน (2552) ได้กำหนดว่า หลักสำนึกรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหา การบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะ ยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้กำหนดว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสมาชิก การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพใน ความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดี และเสียจากการกระทำของตนเอง

สำนักนายกรัฐมนตรี (2552) ได้กำหนดว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การสร้างความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นใน การแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจาก การกระทำของตน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554) ได้กำหนดว่า หลักความ รับผิดชอบ หมายถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจ ปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็น ที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้กำหนดว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การสร้างความรับผิดชอบต่อผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้ง การตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อความพร้อมที่ จะถูกตรวจสอบได้

การประปานครหลวง (2559) ได้กำหนดว่า หลักความรับผิดชอบต่อผล การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึงการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจ

การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเปิดโอกาส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบประเมินผลที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ และจากการดำเนินงาน

สรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน ได้แก่การตระหนักในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชนใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนมีความกระตือรือร้น ในการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผล และกล้ายอมรับผลกระทำ

2.2.6.6 หลักความคุ้มค่า

กรมการพัฒนาชุมชน (2552) ได้กำหนดว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช่วัตถุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน จะครอบคลุมถึงดัชนีที่วัดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้กำหนดว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้สมาชิกมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

สำนักนายกรัฐมนตรี (2552) ได้กำหนดว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554) ได้กำหนดว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึงการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้กำหนดว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึงการใช้หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเองประกอบด้วย การประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดความสามารถในการแข่งขัน

การประปานครหลวง (2559) ได้กำหนดว่า หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายถึงการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง

คุ่มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ และดูแลรักษาสังคมสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ยั่งยืน

โดยสรุป หลักความคุ่มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของสังคม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ่มค่าที่สุด และดำเนินการให้บริการสาธารณะที่ให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ และกระตุ้นการ

พัฒนาของสังคมทุกด้าน เช่น การจัดสรรใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ่มค่า การให้ความสำคัญแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ การลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงานตลอดถึงการสร้างความร่วมมือของพนักงานและทีมงาน การลดความรุ่มร่ามของกฎ ระเบียบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หากได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้นธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใสย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดไว้โดยได้เสนอเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า หลักธรรมาภิบาลนั้นประกอบด้วย 6 หลักการคือ

1. หลักคุณธรรม
2. หลักนิติธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักความมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ่มค่า

แต่จะเป็นหลักการใดก็ตาม ก็จะทำให้เห็นว่าหลักการทั้งหลายล้วนมีจุดมุ่งหมายที่จะรักษา “ความสมดุล” ในมิติต่าง ๆ ไว้เช่น หลักคุณธรรมก็คือการรักษาสมดุลระหว่างตนเองกับผู้อื่น คือไม่

เปิดเผยผู้อื่นหรือตัวเองจนเดือดร้อน ซึ่งการที่มีความโปร่งใสเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตรวจสอบก็เพื่อมุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความสมดุลดังกล่าวว่าอยู่ในวิสัยที่ยอมรับได้ ส่วนหลักความรับผิดชอบ ก็ต้องสมดุลกับเสรีภาพที่เป็นสิ่งสำคัญของทุกคน และหลักความคุ้มค่า ก็ต้องสมดุลกับหลักอื่น ๆ เช่น บางครั้งองค์การอาจมุ่งความคุ้มค่าจนละเลยเรื่องความเป็นธรรมหรือโปร่งใส หรือบางครั้งที่หน่วยงานโปร่งใสมากจนคู่แข่งชั้นล่งรู้ความลับที่สำคัญในการประกอบกิจการความสมดุลหรือ ธรรม จึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล

2.2.7 หลักของธรรมาภิบาลในภาครัฐ

2.2.7.1 ยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ (Clear statement high service quality) "องค์กรจะต้องมีการประกาศ (Statement) พันธกิจและวัตถุประสงค์ ขององค์กรที่ชัดเจน และใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ"

2.2.7.2 ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในหน้าที่และบทบาทของตน (Public Statement) "จะทำหน้าที่อย่างไรโดยวิธีอะไรที่จะบรรลุเป้าหมาย" "ผู้บริหารควรแจ้งให้ประชาชนได้ทราบในการประกาศสาธารณะ (Public Statement) ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน โดยระบุให้ทราบถึงการปฏิบัติงานที่พอเหมาะกับขนาดและความซับซ้อน (Complexity) ขององค์กร"

2.2.7.3 ส่งเสริมค่านิยม (Values) ขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาล โดยการปฏิบัติหรือพฤติกรรม (Behaviors) (moral integrity and etiquette in the responsiveness to the diverse public) "ผู้บริหารทำตัวเป็นตัวอย่างในการให้บริการแก่ประชาชนทุกชนชั้นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน"

2.2.7.4 มีการสื่อสารที่ดี การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม (Providing information to flow two-ways) "ต้องมีระบบตรวจสอบการทำงานทุกอย่าง เพื่อให้แน่ใจว่าทุกอย่างดำเนินไปตามแผนการทำงาน มีการตรวจสอบความถูกต้องของรายงานบัญชีการเงินรวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่ผลิตโดยองค์กร"

2.2.7.5 พัฒนาศักยภาพและความสามารถของส่วนบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ผู้บริหารต้องมีความสามารถและพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง) "ผู้บริหารจัดการจะต้องมีความรับผิดชอบในผลงาน โดยการประเมินผลงานเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้รวมทั้งการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม หรือการพัฒนาทักษะที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่"

2.2.7.6 การเข้าถึงประชาชน และต้องรับผิดชอบต่อการทำงานและผลงานอย่างจริงจัง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

ลิขิต อีระเวคิน (2550) ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่น ได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ และได้รับอำนาจโดยอิสระโดยความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค และส่วนกลางแต่การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศมิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

สมพงษ์ เกษมสิน (2553) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึง ส่วนการปกครองของประเทศหรือรัฐซึ่งทำหน้าที่สำคัญ ที่รับผิดชอบในการดำเนินเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับประชาชนในท้องที่หรือในขอบเขตแห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นการสมควรที่จะมอบเรื่องดังกล่าวให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร โดยมีฐานะเป็นรองจากการบริหารของรัฐบาลในส่วนกลาง

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2555) ได้ให้ความหมายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง เป็นหน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้น ให้มีอำนาจปกครองตนเองมีสิทธิตามกฎหมาย และมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครองเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

ทวี พันธธุาสีภูมย์ (2557) ได้ให้ความหมายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนที่มีองค์การเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารงาน มีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจ และสภาพของท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญ

พรชัย เทพปัญญา และคณะ (2557) ได้ให้ความหมายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง อำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดและการบริหารกิจการภายในเขตพื้นที่ที่กำหนด และขนาดของพื้นที่ที่วางนัยอยู่ในประเทศ และมีขนาดเล็กกว่าประเทศ และยังอธิบายไว้เพื่อเติมอีกว่าการปกครองท้องถิ่น คือการบริหารงานทางการเมืองของหน่วยงานย่อยพื้นที่ และประชากรของประเทศซึ่งมีขนาดเล็กที่สุด

จากนิยามที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่อยู่ภายใต้หน่วยการปกครองระดับประเทศในประเทศที่เป็นรัฐเดี่ยว และอยู่ต่ำกว่าหน่วยการปกครองระดับมลรัฐในประเทศที่เป็นรัฐรวม โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองดังกล่าว มีความรับผิดชอบขั้นต้นต่อท้องถิ่นของตน และได้รับการรับรองให้มีอำนาจหน้าที่ที่จะใช้ดุลยพินิจในเรื่องสำคัญ ๆ ได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากรัฐบาลกลาง หรือมลรัฐซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดหรือจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวในแง่ประชาธิปไตยว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

2.3.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (พรชัย เทพปัญญาและคณะ. 2557)

1. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้บริการ ซึ่งบุคคลหรือเอกชนไม่สามารถจัดทำให้ได้ หรือไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดหาได้ในลักษณะเช่นนี้ รัฐบาลหรือหน่วยปกครองท้องถิ่นจะจัดบริการให้ เช่น ได้รับความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับสวัสดิการ และได้รับความสะดวกในการดำเนินชีวิต

2. เพื่อปฏิบัติที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง เนื่องจากการดำเนินชีวิตของบุคคลอาจจะเกิดการขัดแย้งกันเพราะความคิดเห็น และผลประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมีการอภิปรายถกเถียงกันอย่างมีเหตุผล หรือมีการโต้แย้งกันอย่างรุนแรง หรืออาจมีการตัดสินบน หรือมีการต่อสู้กัน กรณีเช่นนี้รัฐบาลหรือหน่วยปกครองท้องถิ่นจะต้องเข้ามาแก้ปัญหา โดยการเป็นผู้วางกฎเกณฑ์ควบคุมการขัดแย้ง เป็นผู้ประนีประนอม หรือแบ่งผลประโยชน์ หรือเป็นผู้ตัดสินกรณีพิพาทซึ่งสองกรณีต้องเชื่อฟัง และยอมรับคำตัดสินนั้น

3. เพื่อการแบ่งเบาภาระ และการเป็นตัวแทนของแต่ละส่วนของประเทศ การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งเบาภาวะของส่วนกลางให้ท้องถิ่นจัดการปกครองที่พัฒนาแล้วนั้น ถือว่าการปกครองท้องถิ่นจะเป็นตัวแทนของประเทศส่วนหนึ่งในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศอย่างเช่น ชาวอเมริกามีความเห็นว่าการปกครองท้องถิ่น จะเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย หรือแม้แต่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และรัสเซียก็คาดหวังไว้เช่นเดียวกันแต่อาจจะดำเนินการแตกต่างกันเท่านั้น

ซูวงค์ ฉายะบุตร (2559) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่า ในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลา ที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวย่อมไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริง และล่าช้าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่น จัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่น เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชนประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

จากวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นพอจะสรุปได้ว่า เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลา ที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และเพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชน

2.3.3 ลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง เป็นการปกครองที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองภายใต้กฎหมายของรัฐหรือประเทศนั้นๆ ดังนั้น ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญจึงมีดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

1. มีสถานะตามกฎหมาย หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย เช่น ประเทศไทยมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. มีพื้นที่และระดับ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่การปกครองที่แน่นอนและชัดเจน และควรจะต้องแบ่งระดับการปกครองท้องถิ่นว่ามีกี่ระดับ เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่และระดับของการปกครองท้องถิ่นมีมากมาย เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสำคัญในการปกครองตนเองของประชาชน ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และความหนาแน่นของประชากร เป็นต้น

3. มีการกระจายอำนาจหน้าที่ การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองไปให้ท้องถิ่น โดยกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ดังนั้น การที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะมีอำนาจและหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมือง การปกครองเป็นสำคัญ

4. มีความเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์กรนิติบุคคล โดยเอกเทศจากองค์การของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตน เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณทรัพย์สินหนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

5. มีการเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จะต้องมาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ กล่าวคือ จะต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเลือกตั้งคณะเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน

6. มีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานรัฐบาลกลาง และมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ เพื่อกำกับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่น และสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

7. มีงบประมาณของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

8. มีการกำกับดูแลของรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ

สรุปแล้วลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำขึ้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น โดยส่วนรวม และประชาชนมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำได้อย่างนี้ประชาชนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรืออยู่ดีมีความสุข และก็จะแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไปได้มาก

2.3.4 ประโยชน์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการศึกษาประโยชน์ที่ได้จากการปกครองท้องถิ่นนั้นอาจถือตามแนวความคิดของ Montesquieu and Lennart Lundquist (อ้างถึงในพรชัย เทพปัญญา และคณะ, 2557) ดังนี้

2.3.4.1 แนวคิดของมองเตสกิเออมองเตสกิเอนักปรัชญาเรื่องนามฝรั่งเศสสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้เขียนบทความสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นในยุโรปสมัยนั้น สรุปความได้ว่า การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็ง จะสามารถต่อต้านคลื่นการปฏิวัติรัฐประหารได้ และการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระจะช่วยส่งเสริมให้สถาบันการเมืองต่างๆ ในยุโรปมีความมั่นคงยิ่งขึ้นประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นตามแนวคิดของมองเตสกิเออ เหมาะกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนาในปัจจุบัน เพราะในประเทศเหล่านั้นมีการปฏิวัติ หรือรัฐประหารบ่อยที่สุด ดังนั้นถ้าการปกครองท้องถิ่นของประเทศดังกล่าวนั้น เจริญก้าวหน้าประชาชนมีการศึกษาสูง ได้รับความคุ้มครองสิทธิของพวกเขา รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองและกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยแล้ว สภาพของประชาชนดังกล่าวจะขัดขวางการเกิดปฏิวัติ หรือรัฐประหารได้ดีที่สุด เพราะไม่มีใครคิดอยากจะทำหรือถ้ามีใครจะกระทำจะต้องได้รับการต่อต้านอย่างจริงจัง

2.3.4.2 ประโยชน์ตามแนวคิดของลันด์ควิสท์ลันด์ควิสท์ ได้เขียนไว้ในหนังสือวิถีทางและเป้าหมายของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น มีประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมเสรีภาพ ความเจริญก้าวหน้า และเสถียรภาพประโยชน์เรื่องเสรีภาพนั้น ดูได้จากการที่ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งผู้ปกครองท้องถิ่น และเลือกนโยบายที่จะนำมาใช้ปกครองประชาชน ในท้องถิ่นย่อมแสดงออกได้ตามสิทธิของเขา ส่วนประโยชน์ในด้านความเจริญก้าวหน้าของสังคมนั้น ดูได้จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏในประเทศแถบยุโรปตะวันตก โดยทั่วไปว่าท้องถิ่นที่มีการปกครองท้องถิ่นจะมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและการคมนาคมเจริญก้าวหน้ากว่า ท้องถิ่นที่ไม่มีการปกครองท้องถิ่นเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะว่าการปกครองท้องถิ่นสามารถช่วยให้ การบริหารงานตรงตามความต้องการของประชาชน และผู้บริหารงานจะรับผิดชอบต่อประชาชนมากกว่าการบริหารงานโดยตัวแทนของรัฐบาลหรือข้าราชการ

2.3.4.3 ประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไปอาจสรุปได้เป็น 2 ประการคือ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2540)

1) ประโยชน์ในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยการปกครองท้องถิ่นมีส่วนช่วยทำให้เกิดการพัฒนาการทางการเมืองในชาติขึ้นได้ โดยการที่การปกครองท้องถิ่นเป็นฐานทางการเมืองและเป็นสนามแห่งแรกของการที่จะให้ประชาชนเข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง เป็นเบื้องต้น ตลอดจนเป็นสนามแห่งแรกของการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาการทางการเมือง ถ้าการปกครองท้องถิ่นประสบความสำเร็จแล้ว ย่อมมีผลกระทบไปถึงการพัฒนาการทางการเมืองด้วย ดังนั้นการปกครองท้องถิ่น และการพัฒนาการทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น และเมื่อการเมืองของประเทศเป็นแบบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นก็จะมีส่วนพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยด้วย เพราะการปกครองท้องถิ่น

ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมือง และประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตั้งได้กล่าวมาแล้ว

2) ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม การพัฒนาสังคมจะต้องกระทำทั้งสามด้านคือ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านการเมือง การปกครองท้องถิ่นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมมากในด้านการเมืองตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนด้านสังคม และเศรษฐกิจ การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นต้องการอะไรก็จะทำโครงการพัฒนาขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมเช่นการบริการสังคมหรือด้านเศรษฐกิจ เช่นการจัดตลาดในชุมชนเป็นต้น โดยคนในท้องถิ่นได้ร่วมกันเสียสละเอื้อเฟื้อต่อสังคม ภายใต้การชี้แนะและการให้ความช่วยเหลือจากส่วนกลาง ก็จะทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นดีขึ้นอีกทั้งบ้านเมืองก็เจริญก้าวหน้าตามไปด้วย

สรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นมีประโยชน์ ทั้งด้านการเมือง และการพัฒนาสังคมโดยด้านการเมืองนั้น ประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นสามารถกำหนดตัวผู้มาปกครองได้เองควบคุมผู้ปกครองได้ และสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองระดับท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิด ส่วนด้านการพัฒนาสังคมนั้นเป็นผลมาจากการพัฒนาด้านการเมือง กล่าวคือ การกำหนดนโยบายของผู้ปกครองจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเมื่อปัญหาของท้องถิ่นได้รับการแก้ได้อย่างถูกต้อง โดยคนของท้องถิ่นเองแล้วเท่ากับว่าเป็นการพัฒนาสังคมท้องถิ่นได้

2.3.5 การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

1. ตราขอบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
2. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
3. สนับสนุนสภาพตำบลและราชการสวนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาพตำบลและราชการสวนท้องถิ่นอื่น
5. แวงสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาพตำบลและราชการสวนท้องถิ่นอื่น
6. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการสวนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาพตำบล

7. คุมครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (7 ทวิ)
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

9. จัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

10. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคอาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมาตรา 45/130 การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ขอบบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 46 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 47 กิจการใดเป็นกิจการที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดพึงจัดทำตามอำนาจหน้าที่ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่จัดทำ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการนั้นได้ในกรณีที่ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจัดทำกิจการตามวรรคหนึ่งให้คิดค่าใช้จ่ายและค่าภาระต่างๆ ตามความเป็นจริงได้ตามอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสม

มาตรา 48 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจให้บริการแก่เอกชน สอนราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้โดยตราเป็นข้อบัญญัติ

มาตรา 49 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมอบให้เอกชนกระทำการกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการหรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเสียก่อน

หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการให้กระทำกิจการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดสิทธิในการกระทำกิจการตามวรรคหนึ่ง เป็นสิทธิเฉพาะตัวจะโอนไปไม่ได้

มาตรา 50 การดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีลักษณะเป็นการพาณิชย์ อาจทำได้โดยการตราเป็นขบัญญัติ ทั้งนี้ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

2.3.6 การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา (2557, น. 5-12) เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด เมื่อเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นเช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลจึงเป็นระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้กับชุมชนเมืองเป็นที่นิยมในระบอบการเมืองการปกครองของทุกประเทศ ประชาชนจะมีบทบาทสำคัญในการเสนอตัวสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เป็นคณะผู้บริหารและประชาชนในท้องถิ่นจะใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งบุคคลที่เห็นชอบและสนับสนุนควบคุมให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบายนั้น ๆ จึงถือได้ว่า การปกครองเทศบาล เป็นระบบการปกครองตนเองของคนในท้องถิ่น สนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ส่งเสริมการปกครองตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

2.3.6.1 บทบาทหน้าที่ทั่วไปของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับปัจจุบัน แบ่งอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ 2 ส่วน คือ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ ดังนี้

2.3.6.2 เทศบาลตำบล

- 1.) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 2) ให้มีละบำรุงทางบกและทางน้ำ
- 3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการ
จัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษา
- 7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 8) บำรุงศิลปะ จารีต ประเพณี
- 9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล (8)(9)

เพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 11

2.3.6.3 เทศบาลเมือง

- 1) กิจการตามที่ระบุไว้ใน (มาตรา 50)
- 2) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 3) ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์ และรักษาคนเจ็บไข้
- 5) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
- 6) ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
- 7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 8) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อ ท้องถิ่น (พ.ร.บ.

เทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517 มาตรา 3)

2.3.6.4 เทศบาลนคร

- 1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53
- 2) จัดให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 3) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- 4) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น ๆ
- 5) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่และการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- 6) จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- 7) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- 8) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว (พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ.

2542 มาตรา 12) กฎหมายกำหนดไว้ว่า อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาล ตกเป็นของคณะเทศมนตรี ส่วนราชการภูมิภาคที่ประชาชนในเขตเทศบาลต้องติดต่อขอรับบริการก็คือ ที่ว่าการอำเภอ ผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาเทศบาล

ส่วนฝ่ายบริหาร ได้แก่ คณะเทศมนตรี โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบการจัดองค์การเพื่อบริหารงานประจำของเทศบาล เป็นการแบ่งส่วนงานตามลักษณะหน้าที่ของงานออกเป็นส่วนย่อย ๆ เช่น สำนักปลัดเทศบาล ฝ่ายคลัง ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายช่าง และฝ่ายการประปา เป็นต้น เทศบาลทั้ง 3 ประเภท มีโครงสร้างขององค์การเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่ขนาดของสภาเทศบาล และจำนวนเทศมนตรีในคณะเทศมนตรี พิจารณาได้ดังนี้

1. เทศบาลตำบล มีสภาเทศบาล 12 คน คณะเทศมนตรี มีนายกฯ 1 คน เทศมนตรี 2 คน

2. เทศบาลเมือง มีสภาเทศบาล 18 คน คณะเทศมนตรี มีนายกฯ 1 คน
เทศมนตรี 3 คน

3. เทศบาลนคร มีสภาเทศบาล 24 คน คณะเทศมนตรี มีนายกฯ 1 คน
เทศมนตรี 4 คน

2.3.6.5 ความหมายของเทศบาล

เทศบาล หมายถึง หน่วยบริการท้องถิ่นของรัฐรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ตามกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลเป็นทบวงทางการเมือง จึงทำให้เทศบาลเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถทำนิติกรรมสัญญาได้ เทศบาล แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ หรือสภาเทศบาลโดยมีจำนวนที่กฎหมายกำหนดและมาจากการเลือกตั้งของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล นั้น ๆ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เทศบาลแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร การยกฐานะการเปลี่ยนชื่อ หรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกาต่อมาใน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบันได้บัญญัติให้เทศบาลมีรูปแบบการบริหาร 2 รูปแบบ ประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3.6.6 ความสำคัญของเทศบาล

1) เป็นหน่วยงานในสังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจฝึกหัดหรือปูพื้นฐานการเมืองการปกครอง และการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชน

2) เป็นหน่วยงานที่แบ่งเบาภาระของรัฐบาล โดยประชาชนในเขตเทศบาลบริหารกันเอง

3) เป็นหน่วยงานที่ให้บริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล

4) เป็นหน่วยงานการบริหารท้องถิ่นรูปแบบแรกภายใต้การปกครองระบบประชาธิปไตยของไทย โดยมีวิวัฒนาการสืบเนื่องมาจากความคิดในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล (Municipality) มาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ครองราชย์ พ.ศ. 2453 ถึง พ.ศ. 2463

5) ประชาชนสนใจ คຸ້นเคຍ และรู้จักกันมากมีจำนวนมากรองจากรูปแบบองค์การ บริหารส่วนตำบล

6) รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยได้ให้ความสำคัญกับรูปแบบเทศบาลด้วยการแก้ไขปรับปรุงเสมอมา เห็นได้จากการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลักของเทศบาล คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 จำนวนหลายฉบับล่าสุดคือ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11 พ.ศ. 2543

7) ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11 รูปแบบเทศบาลสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้ระบบรัฐสภาที่หัวหน้าฝ่ายบริหารหรือนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม

8) หลังจากแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11 แล้ว ทำให้เทศบาลเป็นรูปแบบเดี่ยวเท่านั้นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสเลือกด้วยการลงประชามติว่าจะเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงหรือทางอ้อมและยังกำหนดเงื่อนไขให้เลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง เมื่อเทศบาลหมดวาระเป็นต้น

9) เทศบาลได้รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง เห็นได้จากการรวมตัวเป็นสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.)

10) เทศบาลปัจจุบัน มีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้งนายกเทศมนตรีและสภาเทศบาล

2.3.6.7 หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาล

เทศบาลนครท้องถิ่นที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลได้ จะต้องมึลักษณะ ดังนี้

1. เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป
2. ราษฎรอาศัยอยู่กันหนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

3. มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามกฎหมายกำหนดไว้
สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลจะเห็นได้ว่าเทศบาลเป็นองค์กรภาครัฐที่มีโครงสร้างการบริหาร 2 ฝ่าย

2.3.7 การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 โดยยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ที่มาขององค์การบริหารส่วนตำบลเดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222 / 2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล และหมู่บ้าน โดย

มีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องที่และราษฎรเป็นส่วนรวม อันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้นอย่างไรก็ตามสภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหาร รัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลใหม่ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะให้สภาตำบล ซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 43 ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 44 ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40 คือ สภาตำบล ที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2539)

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล “คณะกรรมการบริหาร” ถูกยกเลิกตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546 โดยให้ใช้คำว่า คณะผู้บริหารแทน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คนซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรมีสិทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

2. กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 6 คน

กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีเพียงสองหมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 3 คน คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่เกิน 2 คน

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังต่อไปนี้

สมาชิกสภา อบต. - สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎร หมู่บ้านละ 2 คน เขตพื้นที่ อบต. มี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก จำนวน 6 คน เขตพื้นที่ อบต. มี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก หมู่บ้านละ 3 คน

ฝ่ายบริหารนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายก อบต. จำนวน 2 คน พนักงานส่วนตำบล สำนักปลัด, ส่วนการคลัง, ส่วนโยธา, ส่วนการศึกษา,ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และอื่น ๆ

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ องค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและ แผนพัฒนา ตำบลตาม (1) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ ความเดิมในมาตรา 46 ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหาร

1. บริหารกิจการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติข้อบัญญัติและ แผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การ บริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบล และจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ทางราชการมอบหมาย ความเดิมในมาตรา 59 ถูกยกเลิก และให้ใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหาร ส่วนตำบล ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546 (กวินรัตน์ ศวีสรกรวิชัย, 2552)

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนนทางเดินและที่สาธารณะ
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
7. คุ่มครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรม
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือ

บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควรนอกจากหน้าที่ที่ต้องทำดังกล่าวมาแล้ว

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุง สถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมประเพณีของราชกุมาร
8. การคุ้มครองดูแลทรัพย์สินสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. ผังเมือง

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นภายในรัฐสมัยใหม่การรวมศูนย์อำนาจมีขีดจำกัด เนื่องจากการบริหารการปกครองประเทศที่ประกอบไปด้วยประชากรมากมายและพื้นที่อันกว้างไกล โดยรัฐบาลที่ศูนย์กลางแต่เพียงสถาบันเดียวย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก หรือเกิดสภาพของความ “ไม่ประหยัดในเชิงขนาด” จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครอง ให้อยู่ในมือขององค์กรหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไปด้วยเหตุนี้คุณค่า และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น จึงมีดังต่อไปนี้

1. การปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหา และความต้องการของชุมชน ภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการเมืองการปกครองจำนวนเล็ก ๆ ที่มีมากมาย กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางกายภาพวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์

อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือ การสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic Accountability)

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้และการที่ปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน

3 สร้างการมีส่วนร่วม (Participation) การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค ย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชุมชนของตนและการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่างๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเอง จะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านี้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของ “ความเป็นพลเมือง” ในหมู่ประชาชนแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

3.1 ร่วมคิดและกำหนดความต้องการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือเป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนในชุมชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาได้

3.2 ร่วมจัดทำแผนพัฒนาหลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไปก็จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมได้

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา

3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในส่วนท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น

3.5 ให้ประชาชนได้รับรู้ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3.6 องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้แผนงานแผนพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชน และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 59

3.7 ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตาม และประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะกิจกรรม หรือโครงการที่ต้องใช้งบประมาณต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบังคับงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับอนุมัติจากนายอำเภอก่อน ได้แก่การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วมดำเนินการ ตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจการ/โครงการของกลุ่มต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาชนร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ - จัดจ้างการติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงาน ทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานและนอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลควรจะได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

จะเห็นว่า การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน (Development from Bellow) เป็นการพัฒนาที่เน้นที่บทบาทของประชาชนรวมทั้งข้าราชการระดับล่างเป็นผู้กำหนดตัดสินใจความต้องการของตนเองที่จะพัฒนาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รวมทั้งสภาพแวดล้อมในส่วนท้องถิ่นลักษณะสำคัญของแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลมีดังนี้ (กวิรัตน์ ศวัสกรกรวิชัย, 2552)

1. เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กำหนดแผนพัฒนาเริ่มจากประชาชนที่อยู่ในส่วนท้องถิ่นระดับพื้นฐานเป็นสำคัญ โดยประชาชนคิดริเริ่มและตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

2. ยอมรับแนวคิดที่หลากหลายในการพัฒนา และสภาพแวดล้อมของชุมชน ตระหนักถึงปัญหา และความต้องการในแต่ละส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกันอาศัยคนที่อยู่ในพื้นที่เป็นผู้ วางแผนในการพัฒนา และสามารถพัฒนาได้ถูกทาง

3. ยอมรับแนวคิดของคนในท้องถิ่นที่กล่าวว่า การพัฒนาที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างจำกัด เชื่อว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้มีความสามารถ และทักษะในการ พัฒนาตนเองได้ รัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนจะเห็นได้ว่าการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วน ตำบลแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาส่วน ท้องถิ่นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย และเพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล สอดคล้องตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้รู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่ ในการจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่นดียิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วน ตำบล ซึ่งในทางปฏิบัติต้องมีการจัดประชุมประชาคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนใน แต่ละท้องถิ่น เช่น การสำรวจความต้องการ และมีการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่อย่าง จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และ ในทางการเมือง ย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่นจะ ไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะ ได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองและ การปกครองนั้นมีความชอบธรรม

5. ดำรงหลักเสรีภาพ (Liberty) หากอำนาจทางการเมือง การปกครองถูกรวบอยู่ ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่ายในทางตรงข้ามการกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธี หนึ่งใน การปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยการให้อำนาจมีการกระจายออกสู่อันจะ นำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

การอธิบายถึงหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจนั้น การกระจาย อำนาจยังมีจุดอ่อนหรือข้อเสียเช่นเดียวกับการรวมศูนย์อำนาจ มีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านการเมือง การกระจายอำนาจอาจนำไปสู่ภาวะของความไร้เอกภาพและ เสถียรภาพในทางการเมืองได้ เช่น กรณีของรัฐเดี่ยว การกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นอาจเป็นแรงผลักดัน ไปสู่ความเป็นสหพันธรัฐ ส่วนประเทศที่เป็นสหพันธรัฐ ความเป็นเอกภาพอาจจะน้อยลงไปใน กลุ่มประเทศที่มีความเป็นเอกภาพที่ดีอยู่แล้ว ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มทางศาสนา ที่มีความ แตกต่างกันและขัดแย้งกันอยู่แล้ว การกระจายอำนาจอาจทำให้เกิดความไร้เอกภาพในทางการเมือง

2 ด้านการคลัง การกระจายอำนาจที่มากเกินไป อาจนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพในทางการคลังของประเทศได้ เนื่องจากเมื่อสัดส่วนทางการคลังในภาคสาธารณะส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น เป็นการยากที่รัฐบาลกลางจะกำหนดทิศทางและควบคุมระบบการคลังของประเทศโดยรวม และหากการใช้จ่ายของท้องถิ่นต่าง ๆ ปราศจากการมีวินัยในทางการคลัง เช่น การใช้จ่ายอย่างเกินตัว ขณะที่ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ที่ต่ำ จะสร้างปัญหาและเกิดภาวะความไร้เสถียรภาพต่อระบบการคลังของประเทศเป็นอย่างมาก

3. ด้านความเสมอภาค การกระจายอำนาจยิ่งมากจะนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่หรือท้องถิ่นต่างๆ ทั้งในทางเศรษฐกิจการคลังคุณภาพชีวิตและการบริการสาธารณะ เนื่องจากอำนาจในทางการเมืองและการจัดทำบริการสาธารณะ ตลอดจนทรัพยากรทางการบริหาร ขึ้นอยู่กับศักยภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่งความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นจึงเกิดขึ้น

4. ด้านปัญหาการใช้ทรัพยากร เมื่อแต่ละชุมชนมีความเป็นอิสระในกรอบของตนเอง การใช้ทรัพยากรภายในประเทศอาจมีแนวโน้มที่จะเป็นไปอย่างไร้เสถียรภาพ เพราะพื้นที่แต่ละแห่งต่างก็ใช้ทรัพยากรไปตามความต้องการและความจำเป็นของตน ทรัพยากรจึงถูกใช้อย่างกระจายและไร้ทิศทาง (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคนอื่นๆ, 2546)

สรุปได้ว่ารูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรภาครัฐที่มีโครงสร้างการบริหาร 2 ฝ่ายซึ่งประกอบด้วยฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อบริการประชาชน ในการบริหารงานจะอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ และมีการส่งเสริมการสนับสนุนการตรวจสอบการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลจัดตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งเป็นการจัดบริการสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

2.4 บริบทจังหวัดกาฬสินธุ์

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางหรือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 510 กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์

มากที่สุดจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน จากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่าเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าละว้า ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ 1,600 ปี

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งเป็นเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2336 โดยท้าวโสมพะมิตร ได้อพยพหลบภัยมาจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (เมืองศรีสัตตนาคนหุตล้านช้างร่มขาวเวียงจันทน์ หรือนครหลวงเวียงจันทน์ในปัจจุบัน) พร้อมไพร่พล และมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำป่าว เรียกว่า “บ้านแก่งสำโรง” แล้วได้นำเครื่องบรรณาการเข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาลงกรณ์ราช ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า “เมืองกาฬสินธุ์” หรือ “เมืองน้ำดำ” ซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล “กาฬ” แปลว่า “ดำ” “สินธุ์” แปลว่า “น้ำ” กาฬสินธุ์จึงแปลว่า “น้ำดำ” (น้ำดำในที่นี้หมายถึง น้ำที่ใสสะอาดจนมองเห็นดินสีดำ ซึ่งดินดำเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด) ทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น “พระยาชัยสุนทร” ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก และยังมีแหล่งซากไดโนเสาร์และซากดึกดำบรรพ์อื่นๆหลายแห่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอำเภอ สหัสขันธ์ อีกทั้งยังมีชื่อเสียงด้านโปงลางและผ้าไหมแพรวา นอกจากนี้จังหวัดกาฬสินธุ์ก็มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็น ลาว, เขมร, จีน, เวียดนาม, ญไท, กะเลิง, ไทข่า, ไทดำ และญ้อ เป็นต้น

จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2490 อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2490 จนถึงปัจจุบัน

2.4.1 อาณาเขตติดต่อ

จังหวัดกาฬสินธุ์มีอาณาเขต ติดกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดสกลนคร

ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดมุกดาหาร

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดขอนแก่น

2.4.2 การปกครองส่วนภูมิภาค

ภาพที่ 2.2 แผนที่อำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี

การปกครองแบ่งออกเป็น 18 อำเภอ 135 ตำบล 1,584 หมู่บ้าน ดังนี้

1. อำเภอเมืองกาญจนบุรี
2. อำเภอนา मन
3. อำเภอกมลาไสย
4. อำเภอร่องคำ
5. อำเภอกุฉินารายณ์
6. อำเภอเขาวง
7. อำเภอเขาตลาด
8. อำเภอห้วยเม็ก
9. อำเภอสหัสขันธ์
10. อำเภอคำม่วง
11. อำเภอท่าคันโท
12. อำเภอหนองกุงศรี
13. อำเภอสมเด็จ
14. อำเภอห้วยผึ้ง
15. อำเภอสามชัย
16. อำเภอนาคู
17. อำเภอดอนจาน
18. อำเภอขोंงชัย

2.4.3 การปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดกาฬสินธุ์มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 151 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่งเทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 77 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 71 แห่ง มีรายชื่อดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2

รายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับ ที่	อำเภอ	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
		องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	เทศบาล	องค์การบริหาร ส่วนตำบล
1.	เมืองกาฬสินธุ์	- องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	1. เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 2. เทศบาลตำบลขมิ้น 3. เทศบาลตำบลเชียงเครือ 4. เทศบาลตำบลนาจารย์ 5. เทศบาลตำบลบึงวิชัย 6. เทศบาลตำบลไผ่ 7. เทศบาลตำบลโพนทอง 8. เทศบาลตำบลภูดิน 9. เทศบาลตำบลภูป้อ 10. เทศบาลตำบลลำคลอง 11. เทศบาลตำบลลำพาน 12. เทศบาลตำบลหนองสอ 13. เทศบาลตำบลหลุบ 14. เทศบาลตำบลห้วยโพธิ์ 15. เทศบาลตำบลกลางหมื่น 16. เทศบาลตำบลเหนือ	1. อบต.หนองกุง
2.	กุฉินารายณ์		1. เทศบาลเมืองบัวขาว 2. เทศบาลตำบลกุดหว้า 3. เทศบาลตำบลจุมจัง 4. เทศบาลตำบลนาขาม 5. เทศบาลตำบลเหล่าใหญ่	1. อบต.กุดหว้า 2. อบต.บัวขาว 3. อบต.แจนแลน 4. อบต.เหล่าไฮงาม 5. อบต.สมสะอาด 6. อบต.นาโก

7. อบต.กุดค้ำ
8. อบต.หนองห้าง
9. อบต.สามขา

(ต่อ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	อำเภอ	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
		องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	เทศบาล	องค์การบริหาร ส่วนตำบล
3.	กมลาไสย		1. เทศบาลตำบลกมลาไสย 3. เทศบาลตำบลดงลิง 2. เทศบาลตำบลธัญญา 4. เทศบาลตำบลหนองแปน 5. เทศบาลตำบลหลักเมือง	1. อบต.เจ้าท่า 2. อบต.กมลาไสย 3. อบต.โพนงาม 4. อบต.ธัญญา 5. อบต.โคกสมบูรณ
4.	เขาวง		1. เทศบาลตำบลกุดสิม 2. เทศบาลตำบลกุดสิมคุ่มใหม่ 3. เทศบาลตำบลสงเปลือย 4. เทศบาลตำบลสระพังทอง	1. อบต.หนองผือ 2. อบต.คุ่มเก่า
5.	คำม่วง		1. เทศบาลตำบลคำม่วง 2. เทศบาลตำบลนาทัน 3. เทศบาลตำบลโพน	1. อบต.ทุ่งคลอง 2. อบต.นาบอน 3. อบต.เนินยาง 4. อบต.ดินจี่ 5. อบต.โพน
6.	ฆ้องชัย		1. เทศบาลตำบลฆ้องชัยพัฒนา	1. อบต.ลำชี 2. อบต.โคกสะอาด 3. อบต.เหล่ากลาง 4. อบต.โนนศิลาเลิง
7.	ดอนจาน		1. เทศบาลตำบลดอนจาน 2. เทศบาลตำบลม่วงนา	1. อบต.ดงพุง 2. อบต.นาจำปา 3. อบต.สะอาดไชยศรี
8.	ท่าคันโท		1. เทศบาลตำบลท่าคันโท 2. เทศบาลตำบลนาตาล 3. เทศบาลตำบลดงสมบูรณ 4. เทศบาลตำบลกุงเก่า 5. เทศบาลตำบลกุดจิก	1. อบต.ยางอู้ม

6. เทศบาลตำบลห้วยพัฒนา

(ต่อ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	อำเภอ	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
		องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบล
9.	นาคู	1. เทศบาลตำบลนาคู 2. เทศบาลตำบลสระพังทอง 3. เทศบาลตำบลภูแล่นช้าง 4. เทศบาลตำบลกุดจิก	1. อบต.บ่อแก้ว 2. อบต.สายนาวัง 3. อบต.โนนนางาน 4. อบต.นาคู
10.	นามน	1. เทศบาลตำบลนามน 2. เทศบาลตำบลสงเปลือย	1. อบต.ยอดแกง 2. อบต.หลักเหลี่ยม 3. อบต.หนองบัว 4. อบต.นามน
11.	ยางตลาด	1. เทศบาลตำบลยางตลาด 2. เทศบาลตำบลโคกศรี 3. เทศบาลตำบลเขาพระนอน 4. เทศบาลตำบลโนนสูง 5. เทศบาลตำบลบัวบาน 6. เทศบาลตำบลอิฐี้อ 7. เทศบาลตำบลห้วยน้ำคำ 8. เทศบาลตำบลอุ่มเม่า	1. อบต.คลองขาม 2. อบต.หนองอิเฒ่า 3. อบต.หัวจัว 4. อบต.ยางตลาด 5. อบต.นาเชือก 6. อบต.นาดี 7. อบต.เว่อ 8. อบต.ดอนสมบูรณ 9. อบต.หนองตอกแป้น
12.	ร่องคำ	1. เทศบาลตำบลร่องคำ	1. อบต.เหล่าอ้อย 2. อบต.สามัคคี
13.	สมเด็จ	1. เทศบาลตำบลสมเด็จ 2. เทศบาลตำบลมหาไชย 3. เทศบาลตำบลแซงบาดาล 4. เทศบาลตำบลลำห้วยหลัว 5. เทศบาลตำบลผาเสวย	1. อบต.หมู่ม่น 2. อบต.สมเด็จ 3. อบต.หนองแวง 4. อบต.ศรีสมเด็จ
14.	สหัสขันธ์	1. เทศบาลตำบลโนนบุรี	1. อบต.สหัสขันธ์

2. เทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง	2. อบต.โนน
3. เทศบาลตำบลนิคม	แหลมทอง
4. เทศบาลตำบลภูสิงห์	
5. เทศบาลตำบลนามะเขือ	
6. เทศบาลตำบลโนนศิลา	(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลำดับ ที่	อำเภอ	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
		องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	เทศบาล	องค์การบริหารส่วน ตำบล
15.	สามชัย			1. อบต.สำราญ 2. อบต.สำราญใต้ 3. อบต.หนองช้าง 4. อบต.คำสร้างเที่ยง
16.	หนองสูงศรี		1. เทศบาลตำบลหนองสูงศรี 2. เทศบาลตำบลหนองหิน 3. เทศบาลตำบลคำกั่ว 4. เทศบาลตำบลหนองบัว 5. เทศบาลตำบลหนองสรวง 6. เทศบาลตำบลดงมูล 7. เทศบาลตำบลหนองใหญ่	1. อบต.โคกเครือ 2. อบต.เสาเล่า 3. อบต.หนองหิน
17.	ห้วยผึ้ง		1. เทศบาลตำบลห้วยผึ้ง 2. เทศบาลตำบลคำบัง 3. เทศบาลตำบลหนองอีบุตร	1. อบต.ไค้ปูน 2. อบต.นิคมห้วยผึ้ง
18.	ห้วยเม็ก		1. เทศบาลตำบลคำใหญ่ 2. เทศบาลตำบลห้วยเม็ก 3. เทศบาลตำบลคำเหมือดแก้ว 4. เทศบาลตำบลท่าลาดดงยาง	1. อบต.กุดโดน 2. อบต.หัวหิน 3. อบต.โนนสะอาด 4. อบต.คำใหญ่ 5. อบต.พิมูล 6. อบต.บึงนาเรียง 7. อบต.ทรายทอง

2.4.4 เศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย กุ้งก้ามกราม ยางพารา เป็นต้น

2.4.5 วัฒนธรรม เทศกาลและงานประเพณี

- 2.4.5.1 งานมหรหรรพ์โปงลาง แพรวและกาชาด
- 2.4.5.2 งานมหรหรรพ์วิจิตรแพรวาราจีนี่แห่งใหม่
- 2.4.5.3 งานประเพณีบวงสรวงเจ้าปู่ (อำเภอหนองงูเห่า)
- 2.4.5.4 งานประเพณีบุญบั้งไฟล้าน (อำเภอท่าคันโท)
- 2.4.5.5 งานนมัสการพระธาตุพนมจำลอง (อำเภอห้วยเม็ก)
- 2.4.5.6 งานประเพณีบุญคุณลาน (อำเภอยางตลาด)
- 2.4.5.7 งานนมัสการพระธาตุยาคู (อำเภอกมลาไสย)
- 2.4.5.8 งานประเพณีบุญบั้งไฟทะเลล้าน (อำเภอกุฉินารายณ์)
- 2.4.5.9 งานมหรหรรพ์เส็งกลองร้องคำ (อำเภอร่องคำ)

2.4.6 ประชาชนชาวบ้าน

- 2.4.6.1 ครูเป็ลื่อง ฉายรัศมี ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) ประจำปี 2529 ผู้พัฒนาเครื่องดนตรีโปงลาง เครื่องดนตรีประจำจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.4.6.2 คำสอน สระทอง ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ประณีตศิลป์ – ทอผ้า) ประจำปี 2559 ผู้นำกลุ่มทอผ้าไหมแพรว
- 2.4.6.3 อลงกต คำโสภา ผู้ก่อตั้งวงดนตรีโปงลางหนองสอ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

วิโรจน์ สาขา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษาในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกันตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณค่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาจารย์จำนวน 376 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และใช้

แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 33 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.333 ถึง 0.671 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.887 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA) ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้ 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักการมีส่วนร่วม 2) ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์ โดยรวม และรายด้าน 6 ด้านไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับหลักคุณธรรมและหลักการมีส่วนร่วมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกันสำหรับรายด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาส่วนด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 5) ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกันสำหรับรายด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ด้านหลักนิติธรรมประชาชนที่มีอาชีพรับราชการกับอาชีพค้าขายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ส่วนด้านหลักความรับผิดชอบประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรและอาชีพรับจ้างหรืออาชีพอื่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานเอกชนส่วนด้านหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สุดาภรณ์ คำมุกชิก (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี การศึกษาในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนสะอาด จำนวน 5

หมู่บ้าน จำนวน 360 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แล้วจึงดำเนินการสุ่มแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ตำบลโนนสะอาดอำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีความเชื่อมั่น 0.98 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการตัดสินใจประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาดโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ราตรี ชินหงส์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกกล่าม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในเทศบาลตำบลโคกกล่าม เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกกล่ามและปัญหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกกล่าม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโคกกล่าม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ดการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamanae จำนวน 372 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกกล่าม จำนวน 39 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.62 - 0.89 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที (t - test) และสถิติทดสอบเอฟ (F - test) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 1) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุตั้งแต่ 31 - 40 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษามีรายได้ 3,000 - 6,000 บาทต่อเดือนและประกอบอาชีพเกษตรกร 2) ประชาชนมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในเทศบาลตำบลโคกกล่าม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านหลักความรับผิดชอบ 3) ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในเทศบาลตำบลโคกกล่าม ไม่แตกต่างกันแต่ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในเทศบาลตำบลโคกกล่าม แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ประชาชนมีปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกล่าม อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้ประชาชนส่วนใหญ่เสนอปัญหา คือ ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมายอื่นๆ ไม่มีตัวชี้วัดเกี่ยวกับความถูกต้องดีงาม ที่เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และตัวชี้วัดการให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ที่สามารถวัดได้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาได้อย่างทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และกฎหมายอื่นๆ แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับความถูกต้องดีงาม ที่เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนด้วยความเสมอภาค ที่สามารถวัดได้เปิดประชุมสภาสัญจรไปตามชุมชนต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟัง

สำราญ ต่างดี (2558) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาเป็นกรอบแนวคิดโดยกลุ่มประชากรในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 10 แห่ง 30 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลด่านซ้าย จังหวัดเลยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักนิติธรรม ส่วนประสิทธิภาพด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษาอาชีพรายได้ ตำแหน่งจำนวนครั้งที่ได้รับเลือกตั้ง และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

อรรถยา นรินทร์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยด้านบุคคล ที่มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล จากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมือง จังหวัดหนองคาย ปี 2557 จำนวน 244 คน โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น

แบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .974 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ T-test และ F-test ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่าสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน 6 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการดำเนินงานตามหลักนิติธรรม ด้านการดำเนินงานหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการดำเนินงานตามหลักการมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่า ด้านการดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส และด้านการดำเนินงานตามหลักคุณธรรม

2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เห็นว่ามีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขอ โดยรวมและรายด้าน 1-5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สถานภาพสมรสต่างกัน เห็นว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชน แผนพัฒนาสามปี ผลการดำเนินงานของอบต.ในรอบปีควรมีการอภิปรายในสภา เพื่อควบคุมการประชุมในสภาและควรกำหนดบทลงโทษ ควรมีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบ ไม่ควรมีการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับเหมา หรือเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ควรให้ประชาชนองค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้าร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลงานของหน่วยงานควรตระหนักถึง อำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อประชาชน ให้มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติ และรายงานผลให้ประชาชนทราบด้วย และควรเน้นให้มีประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้ทรัพยากร และงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์

ทรงชัย นกขมิ้น (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เขตพื้นที่ที่อาศัย และระยะเวลาพำนักอาศัยในชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่พำนักอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 402 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเพื่อทดสอบค่าที่ และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนา

ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านของความ เป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า การพัฒนาตามหลักความคุ้มค่ามากที่สุด และน้อยสุด คือ การพัฒนาตามหลักการมีส่วนร่วม 2) ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เขตพื้นที่ที่อาศัย และระยะเวลาพำนักอาศัยในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เทียนชัย นามวงษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติจริงในการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด สุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติจริงการบริหารการศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา 3) เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 122 คน ผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 122 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงของ แบบสอบถามเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ สมมติฐานด้วยค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ร้อยละของระดับการรับรู้การ บริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ เรียง จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ขั้นการกระทำ ขั้นการใจ ขั้นการใส่ใจ ขั้นการยอมรับสารใหม่ และขั้นการ เก็บเอาไว้ และร้อยละของระดับการรับรู้ การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้ปฏิบัติงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ขั้นการใส่ใจ ขั้นการเข้าใจ ขั้นการกระทำ ขั้นการยอมรับสารใหม่ และขั้นการเก็บเอาไว้ 2) ผลการศึกษาการปฏิบัติจริงการบริหาร การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด สุรินทร์ โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า การปฏิบัติจริงของการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ (งานบริหารการศึกษา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติ จริงตามหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติจริงตามหลักความโปร่งใส และด้านที่ปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติจริงตามหลักความคุ้มค่า การปฏิบัติจริงของการบริหารการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ (งานส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่

ปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติจริงตามหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติจริงตามหลักการมีส่วนร่วม และด้านที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติจริงตามหลักความคุ้มค่า 3) ผลการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน รายได้ และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 4) ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าร่วมอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้าง ตามโครงการทุกครั้ง และทุกโครงการประชาสัมพันธ์ผล การจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนได้รับทราบอย่างเปิดเผย ชี้แจงข้อบัญญัติระเบียบราชการให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าตรวจสอบการปฏิบัติงานในห้วงแต่ละปีงบประมาณ ใช้งบประมาณในการดำเนินงานให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์มากที่สุด บุคลากรควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย และนโยบายของหน่วยงานผู้บริหาร ควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาทมีการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม แก่ประชาชนและบุคลากรภายใต้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์ และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไข และการรายงานผลให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

อรุณรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาล และผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาล และผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการจากการรับรู้ของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาล และผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการจากการรับรู้ของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ (3) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาล และผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 215 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า (1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลัก พบว่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก (2) ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มิติด้านสังคม มิติด้านความมั่นคง มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมิติด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก สำหรับผลสัมฤทธิ์มิติด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง (3) การปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับผลสัมฤทธิ์ใน

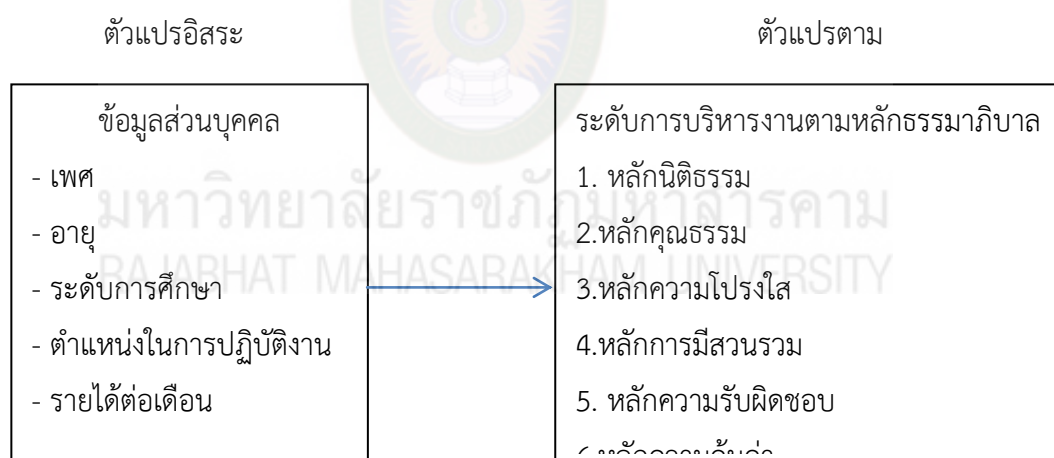
การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับต่ำถึงระดับต่ำที่สุด และ (4) สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาล และผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

สุมนา ยิ้มช้อย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชนการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการบริหารงาน และเพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชน โดยจำแนกตามลักษณะ ของประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีสิทธิเลือกตั้งใน องค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม ปี 2558 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 380 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามสัดส่วนของประชากร จำแนกตามหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ F-Test และ One-way ANOVA ในการหาค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่ม ไป ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการรับรู้ของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลัก ความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชน ผลการศึกษา พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร มีความแตกต่างกันตามการรับรู้ของประชาชน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน เขต หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทำให้พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในการบริหารงานภายหลังจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และรายได้มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาล และศักยภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะได้นำแนวทางจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นไปประกอบการจัดทำแบบสอบถาม และใช้เป็นแนวทางในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประเมินระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริงต่อไป

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่
เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 776,651 ราย (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1960, pp. 1088 – 1089) โดยใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (3-1)$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
 N แทน ขนาดประชากรทั้งหมด
 e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (0.05)

$$n = \frac{776,651}{1 + 776,651 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{776,651}{1 + 1942.628}$$

$$n = 399.80$$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399.80 หรือประมาณ 400 คน

เมื่อใดขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน จึงนำมาเปรียบเทียบกับคำนวณหาสัดส่วนตามจำนวนของประชาชนที่กระจายอยู่ในพื้นที่ทั้ง 18 อำเภอ จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่กำหนด คือ 400 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Classified Sampling Random) เมื่อลงพื้นที่ดำเนินการเก็บข้อมูลในแต่ละอำเภอ โดยเข้าไปพบประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเต็มใจตอบแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวน รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	อำเภอเมืองกาฬสินธุ์	113,728	59
2.	อำเภอยางตลาด	103,977	54
3.	อำเภอกุฉินารายณ์	80,671	42
4.	อำเภอกมลาไสย	55,837	29
5.	อำเภอหนองกุงศรี	51,246	26
6.	อำเภอสมเด็จ	48,731	25
7.	อำเภอห้วยเม็ก	40,001	21
8.	อำเภอคำม่วง	37,772	19
9.	อำเภอสหัสขันธ์	33,561	17
10.	อำเภอท่าคันโท	29,262	15
11.	อำเภอนามน	28,668	15
12.	อำเภอเขาวง	28,019	14
13.	อำเภอนาคู	25,523	13
14.	อำเภอห้วยผึ้ง	24,371	13
15.	อำเภอฆ้องชัย	21,971	11
16.	อำเภอดอนจาน	20,309	10
17.	อำเภอสามชัย	19,913	10
18.	อำเภอร่องคำ	13,037	7
	รวม	776,651	400

ที่มา : สำนักบริหารทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2553

ส่วนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง มี 2 ขั้นตอน คือ

1. การติดต่อชี้แจงวัตถุประสงค์เป็นสำคัญเพื่อให้เกิดความสนใจ และเต็มใจให้ข้อมูล เป็นการติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง การติดต่อทางโทรศัพท์และการติดต่อโดยการแนะนำจากบุคคลอื่น
2. การชี้แจงวัตถุประสงค์ กระบวนการศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมในการศึกษา การเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และผู้วิจัยได้กลุ่มเป้าหมายที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ประชากรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 400 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับประชาชนที่พำนักอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา แบบสอบถาม มี 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กรอบแนวคิดตามหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย 6 หลักคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จำนวน 30 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือการวัดของ Likert ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ขอเสนอการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ในแต่ละด้านเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended)

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ บทความ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดกรอบแนวคิด

3.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กรอบแนวคิดตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 หลัก คือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการศึกษา

3.3.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 คน ดังนี้

3.3.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรุณ ชูยกระเดื่อง (การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร) ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.3.4.2 นางอรพัทธ์ ศิริแสง (การศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์) ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลยโสธร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

3.3.4.3 นางฉวีวรรณ เบ็ญจวรรณ (การศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์) ตำแหน่งนักบริหารงานท้องถิ่น ระดับกลาง สำนักงานเทศบาลตำบลคำม่วง อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญตามเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับโครงสร้างหลักของเนื้อหา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550) โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นหลักของเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นหลักของเนื้อหาหรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับประเด็นหลักของเนื้อหา

คัดเลือกข้อคำถามที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปนำไปสร้างแบบสอบถามต่อไป ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.60 ข้อคำถามนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผลการประเมินมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนและหาค่าอำนาจจำแนกซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าระหว่าง 0.62 – 0.79 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3.3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพ จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร และการศึกษาภาคสนามโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษามีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

3.4.1 ผู้ศึกษาทำความเข้าใจ และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 400 คน โดยการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงประเด็นคำถามที่ไม่เข้าใจพร้อมในวัน เวลา ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลคืน

3.4.2 ในกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับกลุ่มประชากรด้วยตนเอง

3.4.3 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนครบถ้วน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เมื่อผู้ศึกษาจัดทำข้อมูลแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการดังนี้

3.5.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ทำการวิเคราะห์โดยแยกข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาเพื่อนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.5.2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) โดยแบ่งช่วงคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.3 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลจากบันทึกการสนทนาทำการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์แล้วจำแนกประเด็นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

3.6.1.1 การหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยการหาค่าเฉลี่ยของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.6.1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยใช้เทคนิค Item - Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ตามสูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \quad (3-3)$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อที่พิจารณาใน r - distribution
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมของการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคน
 $\sum Y$ แทน คะแนนรวมในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม
 Σ แทน ผลรวม

3.6.1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ตามสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right] \quad (3-4)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนข้อ
 คำถาม
 แต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 K แทน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด

3.6.2 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

3.6.2.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร P (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ตามสูตร
 ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100 \quad (3-5)$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแบ่งให้เป็นร้อยละ
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด

3.6.2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยคำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ตามสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n} \quad (3-6)$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

3.6.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}} \quad (3-7)$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนของแต่ละตัว
	n	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	\sum	แทน	ผลรวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.6.3.1 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ ผู้วิจัยจะใช้สถิติ t-test ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \quad df = n_1 + n_2 - 2 \quad (3-8)$$

เมื่อ	t	แทน	สถิติทดสอบตามการทดสอบ t - test
	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X	แทน	คะแนนเฉลี่ย
n	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

3.6.3.2 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ผู้วิจัยจะสถิติ F - test (One-way ANOVA) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$F = \frac{MS_B}{MS_w} \quad (3-9)$$

$$df = j - 1, n - 1$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	MS_B	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม

หากพบความแตกต่างทำ Multiple Comparison test เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe'test (กานดา พูนลาภทวี, 2539)

$$S = \sqrt{(k - 1) F_a (k - 1, N - k)} * \sqrt{MS_w \frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}} \quad (3-10)$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนกลุ่มในกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
	MS_{within}	แทน	ค่า Mean Square Group ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.5.3 ข้อมูลจากข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจะใช้วิธีจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกันและแจกแจงความถี่แล้วการพรรณนาความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล
 - ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์
 - ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์
 - ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่ากำลังสองเฉลี่ย (Mean Square)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	134	33.50
หญิง	266	66.50
รวม	400	100.00
2. อายุ		
18-20 ปี	24	6.00
21-30 ปี	27	6.75
31-40 ปี	180	45.00
41-50 ปี	118	29.50
51-60 ปี	51	12.75
เกินกว่า 60 ปี	-	-
รวม	400	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	137	34.25
ปริญญาตรี	214	53.50
สูงกว่าปริญญาตรี	49	12.25
รวม	400	100.0
4. ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน		
ข้าราชการ	107	26.75
สมาชิกสภา	32	8.00
พนักงานจ้าง	84	21.00
จ้างเหมาบริการ	36	9.00
ประชาชนทั่วไป	141	35.25
รวม	400	100.0
5. รายได้ต่อเดือน		
รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท	47	11.75
รายได้ 10,000 – 20,000 บาท	205	51.25
รายได้ 20,000 – 30,000 บาท	92	23.00
รายได้มากกว่า 30,000 บาท	56	14.00

รวม	400	100.0
-----	-----	-------

จากตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 266 คน (คิดเป็นร้อยละ 66.50) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 134 คน (คิดเป็นร้อยละ 33.55) มีช่วงอายุมากที่สุด คือ 31 – 40 ปี จำนวน 180 คน (คิดเป็นร้อยละ 45.00) รองลงมา 41 - 50 ปี จำนวน 118 คน (คิดเป็นร้อยละ 29.50) และอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 51 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.75) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน (คิดเป็นร้อยละ 53.50) รองลงมามีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 137 คน (คิดเป็นร้อยละ 34.25) และมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 49 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.25) ตำแหน่งในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ประชาชนทั่วไป จำนวน 141 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.25) รองลงมา คือ ข้าราชการ จำนวน 107 คน (คิดเป็นร้อยละ 26.75) และพนักงานจ้าง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00) มีรายได้ต่อเดือน มากที่สุด คือ รายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 205 คน (คิดเป็นร้อยละ 51.25) รองลงมา รายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 บาท จำนวน 92 คน (คิดเป็นร้อยละ 23.00) และรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 56 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.00)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการบริหารงาน		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ด้านหลักนิติธรรม	3.98	0.62	มาก
2.	ด้านหลักคุณธรรม	3.84	0.64	มาก
3.	ด้านหลักความโปร่งใส	3.69	0.66	มาก
4.	ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.92	0.61	มาก
5.	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.75	0.76	มาก
6.	ด้านหลักความคุ้มค่า	3.65	0.72	มาก
	รวม	3.81	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.62) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.61) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.64) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.76) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.66) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.72)

ตารางที่ 4.3

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักนิติธรรม

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม	ระดับการบริหารงาน		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	องค์กรกำหนดข้อบัญญัติ/ข้อบังคับไว้ชัดเจน	4.04	0.69	มาก
2.	ข้อบัญญัติ/ข้อบังคับได้รับการยอมรับจาก พนักงาน	3.92	0.70	มาก
3.	การบริหารงานสอดคล้องเป็นไปตามข้อบัญญัติ/ ข้อบังคับ	3.96	0.69	มาก
4.	ผู้บริหารปฏิบัติงานสอดคล้องตามข้อบัญญัติ/ ข้อบังคับ	4.05	0.66	มาก
5.	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อประชาชนอย่างเท่า เทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.96	0.73	มาก
	รวม	3.98	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์กรกำหนดข้อบัญญัติ/ข้อบังคับไว้ชัดเจน ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.69) ผู้บริหารปฏิบัติงานสอดคล้องตามข้อบัญญัติ/ข้อบังคับ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.66) ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.73) การบริหารงานสอดคล้องเป็นไปตามข้อบัญญัติ/

ข้อบังคับ ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.69) และข้อบัญญัติ/ข้อบังคับได้รับการยอมรับจากพนักงาน ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.70)

ตารางที่ 4.4

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักคุณธรรม

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม	ระดับการบริหารงาน	
		\bar{X}	S.D. แปลผล
1.	การบริหารงานขององค์กรเป็นไปด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา	3.88	0.72 มาก
2.	ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อพนักงานด้วยความเสมอ ภาคและเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ	3.75	0.74 มาก
3.	ผู้บริหารมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น	3.71	0.77 มาก
4.	ผู้บริหารมีความอดทนอดกลั้นและมีอารมณ์ หนักแน่นมั่นคง	3.81	0.75 มาก
5.	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความสุภาพ อ่อนโยนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.03	0.72 มาก
	รวม	3.84	0.64 มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความสุภาพอ่อนโยนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.72) การบริหารงานขององค์กรเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.72) ผู้บริหารมีความอดทนอดกลั้นและมีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.75) ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อพนักงานด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.74) และผู้บริหารมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.77)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4.5

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับการบริหารงาน		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	การบริหารงานเป็นไปอย่างเปิดเผยไม่ปิดบังอำพราง	3.75	0.81	มาก
2.	ผู้บริหารสื่อสารให้ผู้ร่วมงานรู้และเข้าใจนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน	3.74	0.78	มาก
3.	ผู้บริหารมีการแจ้งให้ทราบถึงแผนงาน/โครงการ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆที่พึงจะได้รับอย่างทั่วถึง	3.66	0.70	มาก
4.	ผู้บริหารมีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่าง	3.69	0.73	มาก

โปรงใส				
5. ผู้บริหารรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเปิดเผยต่อ สาธารณชน	3.63	0.74	มาก	
รวม	3.69	0.66	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความโปรงใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารงานเป็นไปอย่างเปิดเผยไม่ปิดบังอำพราง ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.81) ผู้บริหารสื่อสารให้ผู้ร่วมงานรู้และเข้าใจนโยบายเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.78) ผู้บริหารมีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปรงใส ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.73) ผู้บริหารมีการแจ้งให้ทราบถึงแผนงาน/โครงการสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆที่พึงจะได้รับอย่างทั่วถึง ($\bar{X}=3.66$, S.D.=0.70) และผู้บริหารรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเปิดเผยต่อสาธารณชน ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.74)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระดับการบริหารงาน		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยไม่ละทิ้งงาน	4.04	0.70	มาก

2. การบริหารงานเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด	4.05	0.68	มาก
3. การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานระบุวัตถุประสงค์และภารกิจชัดเจนตามคำสั่งแบ่งงาน	3.98	0.68	มาก
4. ผู้บริหารมีการยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำ	3.82	0.72	มาก
5. ผู้บริหารมีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากผลการตรวจสอบอย่างจริงจัง	3.76	0.69	มาก
รวม	3.92	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$, $S.D.=0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จโดยไม่ละทิ้งงาน ($\bar{X}=4.04$, $S.D.=0.70$) การบริหารงานเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.68$) การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานระบุวัตถุประสงค์และภารกิจชัดเจนตามคำสั่งแบ่งงาน ($\bar{X}=3.98$, $S.D.=0.68$) ผู้บริหารมีการยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำ ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=0.72$) และผู้บริหารมีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากผลการตรวจสอบอย่างจริงจัง ($\bar{X}=3.76$, $S.D.=0.69$)

ตารางที่ 4.7

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระดับการบริหารงาน		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	3.80	0.83	มาก
2.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน	3.83	0.82	มาก
3.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ	3.70	0.82	มาก
4.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางาน	3.75	0.83	มาก
5.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน	3.69	0.84	มาก
	รวม	3.75	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.76) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.83) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.82) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.82) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางาน ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.83) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.84)

ตารางที่ 4.8

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความคุ้มค่า

ข้อที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับการบริหารงาน		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารจัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและสะดวกต่อการใช้งาน	3.62	0.76	มาก
2.	ผู้บริหารมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามมาตรการประหยัดพลังงาน	3.67	0.83	มาก
3.	ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้	3.71	0.77	มาก
4.	ผู้บริหารลดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ	3.69	0.79	มาก
5.	ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	3.58	0.81	มาก
รวม		3.65	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความคุ้มค่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.72) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.77) ผู้บริหารลดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.79) ผู้บริหารมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามมาตรการประหยัดพลังงาน ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.83) ผู้บริหารจัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและสะดวกต่อการใช้งาน ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.76) และผู้บริหารมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.81)

**ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์**

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.9 – 4.13

ตารางที่ 4.9

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	เพศ				t	p-value
	ชาย (n=134)		หญิง (n=266)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.99	0.54	3.97	0.65	0.220	0.824
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.86	0.58	3.83	0.67	0.500	0.614
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.72	0.49	3.68	0.73	0.710	0.481
4. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.96	0.50	3.90	0.66	1.050	0.296
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.86	0.72	3.70	0.78	2.080	0.039*
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.64	0.72	3.66	0.72	-0.180	0.857
รวมเฉลี่ย	3.84	0.47	3.79	0.64	0.890	0.375

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 4.10

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.962	4	0.741	1.973	0.098
	ภายในกลุ่ม	148.235	395	0.375		
	รวม	151.198	399			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.027	4	0.507	1.238	0.294
	ภายในกลุ่ม	161.640	395	0.409		
	รวม	163.667	399			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.231	4	0.308	0.704	0.589
	ภายในกลุ่ม	172.592	395	0.437		
	รวม	173.823	399			
4. ด้านหลักความ	ระหว่างกลุ่ม	0.493	4	0.123	0.326	0.861

รับผิดชอบ	ภายในกลุ่ม	149.427	395	0.378		
	รวม	149.920	399			
	ระหว่างกลุ่ม	3.169	4	0.792	1.361	0.247
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ภายในกลุ่ม	229.930	395	0.582		
	รวม	233.099	399			
	ระหว่างกลุ่ม	1.946	4	0.486	0.933	0.445
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ภายในกลุ่ม	205.974	395	0.521		
	รวม	207.920	399			
	ระหว่างกลุ่ม	0.899	4	0.225	0.652	0.626
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	136.306	395	0.345		
	รวม	137.206	399			

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอายุพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.886	2	0.443	1.170	0.311
	ภายในกลุ่ม	150.311	397	0.379		
	รวม	151.198	399			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.321	2	0.161	0.390	0.677
	ภายในกลุ่ม	163.346	397	0.411		
	รวม	163.667	399			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.352	2	0.176	0.403	0.668
	ภายในกลุ่ม	173.471	397	0.437		
	รวม	173.823	399			

4. ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.046	2	0.023	0.061	0.941
	ภายในกลุ่ม	149.874	397	0.378		
	รวม	149.920	399			
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	4.364	2	2.182	3.787	0.023
	ภายในกลุ่ม	228.735	397	0.576		
	รวม	233.099	399			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	2.068	2	1.034	1.994	0.137
	ภายในกลุ่ม	205.851	397	0.519		
	รวม	207.920	399			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.471	2	0.236	0.684	0.505
	ภายในกลุ่ม	136.734	397	0.344		
	รวม	137.206	399			

จากตารางที่ 4.11 พบว่าผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.475	4	0.369	0.973	0.422
	ภายในกลุ่ม	149.722	395	0.379		
	รวม	151.198	399			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.623	4	0.156	0.377	0.825
	ภายในกลุ่ม	163.044	395	0.413		
	รวม	163.667	399			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.732	4	0.183	0.417	0.796
	ภายในกลุ่ม	173.091	395	0.438		

	รวม	173.823	399			
4. ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	1.141	4	0.285	0.757	0.554
	ภายในกลุ่ม	148.779	395	0.377		
	รวม	149.920	399			
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.052	4	0.253	0.431	0.786
	ภายในกลุ่ม	232.087	395	0.588		
	รวม	233.099	399			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	2.199	4	0.550	1.056	0.378
	ภายในกลุ่ม	205.721	395	0.521		
	รวม	207.920	399			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.605	4	0.151	0.437	0.782
	ภายในกลุ่ม	136.601	395	0.346		
	รวม	137.206	399			

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงานพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p - value
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.359	3	0.786	2.092	0.101
	ภายในกลุ่ม	148.838	396	0.376		
	รวม	151.198	399			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.630	3	0.21	0.51	0.675
	ภายในกลุ่ม	163.037	396	0.412		
	รวม	163.667	399			
3. ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.809	3	0.603	1.388	0.246

	ภายในกลุ่ม	172.054	396	0.434		
	รวม	173.823	399			
	ระหว่างกลุ่ม	1.985	3	0.662	1.771	0.152
4. ด้านหลักความ	ภายในกลุ่ม	147.935	396	0.374		
รับผิดชอบ	รวม	149.92	399			
	ระหว่างกลุ่ม	1.792	3	0.597	1.023	0.382
5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ภายในกลุ่ม	231.307	396	0.584		
	รวม	233.099	399			
	ระหว่างกลุ่ม	0.872	3	0.291	0.556	0.644
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ภายในกลุ่ม	207.047	396	0.523		
	รวม	207.92	399			
	ระหว่างกลุ่ม	0.759	3	0.253	0.734	0.532
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	136.447	396	0.345		
	รวม	137.206	399			

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 4.14

ความถี่ข้อเสนอการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

สถานภาพ	ความถี่
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนให้เข้าไปรับทราบและเสนอแนะร่วมอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้งและทุกโครงการ	58
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนได้รับทราบทุกครั้งอย่างเปิดเผยและสม่ำเสมอทุกโครงการ	50

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับข้อบัญญัติระเบียบราชการเกี่ยวกับหน่วยงานให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจนเพื่อประชาชนจะได้รับรู้ขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง 42
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติมาในห้วงแต่ละปีงบประมาณอย่างเปิดเผยสม่ำเสมอเพื่อคลายข้อสงสัยจากการปฏิบัติงานแก่ประชาชนทราบทั่วกัน 40
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้งบประมาณในการดำเนินงานให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด 33
6. บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและนโยบายของหน่วยงานให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในปกครอง 31
7. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรบริหารงานด้วยความมีคุณธรรมแก่ประชาชนและบุคลากรภายใต้ปกครองของตนอย่างสม่ำเสมอไม่เลือกปฏิบัติ 21
8. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไขให้มากที่สุด 21
9. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนในการประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของตนให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย 19

(ต่อ)

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

สถานภาพ	ความถี่
10. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับทราบแล้วแจ้งผลการพิจารณาที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ทราบโดยเร็ว	18
11. พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประพฤติตัวอยู่ในระเบียบวินัยให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในท้องที่ที่ปกครอง	17
12. พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้ทรัพยากรในสำนักงานอย่าง	15

ประหยัด เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากเงินโครงการและงบประมาณที่ได้มาแต่
ละปี

จากตารางที่ 4.14 ประชาชนได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการแต่งตั้ง
ตัวแทนประชาชน เข้าร่วมอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการทุกครั้ง และทุกโครงการมีการ
ประชาสัมพันธ์ผลการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ประชาชนได้รับทราบทุกครั้งอย่างเปิดเผยชี้แจงข้อบัญญัติ
ระเบียบราชการเกี่ยวกับหน่วยงานให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า
ตรวจสอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติมา ในห้วงแต่ละปีงบประมาณมีการใช้งบประมาณใน
การดำเนินงาน ให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุดบุคลากรขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นควรปฏิบัติตน ให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและนโยบายของหน่วยงานให้เป็นแบบอย่างแก่
ประชาชนในปกครอง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาท
บริหารงานอย่างมีคุณธรรม แก่ประชาชนและบุคลากรภายใต้ปกครองอย่างสม่ำเสมอโดยไม่เลือก
ปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไขให้
มากที่สุด มีการรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับทราบ พนักงาน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประพฤติตัวอยู่ในระเบียบวินัย ใช้ทรัพยากรในสำนักงานอย่าง
ประหยัด เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากเงินโครงการและงบประมาณที่ได้ในแต่ละปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ในการศึกษา เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการศึกษา ดังนี้

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 66.50) มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี (ร้อยละ 45.00) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 53.50) ตำแหน่งในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ประชาชนทั่วไป (ร้อยละ 35.25) มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด คือ รายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 51.25)

5.1.2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.62) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.61) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.64) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.76) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.66) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.72)

5.1.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยด้านบุคคลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

5.1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.3.4 ประชาชนที่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.3.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

5.1.4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชน เข้าร่วมอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการทุกครั้ง และทุกโครงการมีการประชาสัมพันธ์ผลการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนได้รับทราบทุกครั้งอย่างเปิดเผย

5.1.4.2 ชี้แจงข้อบัญญัติระเบียบราชการ เกี่ยวกับหน่วยงานให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจนเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าตรวจสอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ปฏิบัติมาในห้วงแต่ละปีงบประมาณ มีการใช้งบประมาณในการดำเนินงานให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุด

5.1.4.3 ควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย และนโยบายของหน่วยงานให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในปกครอง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาทบริหารงานอย่างมีคุณธรรมแก่ประชาชน และบุคลากรภายใต้ปกครองอย่างสม่ำเสมอโดยไม่เลือกปฏิบัติ

5.1.4.4 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์ และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไขให้มากที่สุด มีการรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับทราบ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประพฤติตัวอยู่ในระเบียบวินัยใช้ทรัพยากรในสำนักงานอย่างประหยัดเพื่อลดค่าใช้จ่ายจากเงินโครงการ และงบประมาณที่ได้ในแต่ละปี

5.2 อภิปรายผล

ในการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยพบประเด็นสำหรับนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยที่ทันสมัย และเกิดความตื่นตัวในการสร้างหลักธรรมาภิบาล และการรณรงค์ต่อต้าน

การทุจริตคอร์ปชั่นในวงกว้าง อันเป็นผลจากทรัพยากรที่มีจำกัดและกระแสดิ้นตัวในระดับสากล และในประเทศซึ่งการปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลในปัจจุบัน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกำหนดเป็นนโยบายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ปฏิบัติเป็นการสร้างระบบการบริหารราชการแผ่นดินที่สุจริตเป็นธรรม และเป็นที่ยึดมั่นศรัทธาของประชาชนรวมทั้งขจัดปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมุ่งพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินและกฎระเบียบให้เหมาะสม สร้างระบบราชการให้มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาการทุจริตทั้งปวงจะมุ่งฟื้นฟูระบบคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างเร่งด่วน โดยจะใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระบบ เพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนมีประสิทธิผล

นอกจากนี้การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองและพิทักษ์สิทธิของตนเองมากยิ่งขึ้น มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพสร้างความโปร่งใสและขจัดการทุจริตในการบริหารราชการแผ่นดิน และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้ประชาชนภาคประชาสังคม และองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีการตรวจสอบการติดตามและประเมินผลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจการกำหนดนโยบายการจัดซื้อจัดจ้าง และการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมความเข้าใจในบทบาท และการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง จากสภาพการรับรู้ในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ อรุณรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาลและผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลัก พบว่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก สมณา ยิ้มช้อย (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชนผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้ของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังแฉม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลัก ความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม เทียนชัย นามวงษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทรงชัย นกขมิ้น (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลใน

จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับมาก วิโรจน์ สาขา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอมะนัง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอมะนัง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักการมีส่วนร่วม สุดาภรณ์ คำมุกชิก (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการตัดสินใจ และสำราญ ต่างดี (2558) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลด่านซ้ายจังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก

5.2.2 ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ที่ต่างกันมีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทรงชัย นกขมื่น (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เขตพื้นที่ที่อาศัย และระยะเวลาพำนักอาศัยในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน เทียนชัย นามวงษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สุดาภรณ์ คำมุกชิก (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาดอำเภอนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาดโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

($p > .05$) ราตรี ชินหงส์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกล่าม อำเภोजตุรพัตร์พิมานจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในเทศบาลตำบลโคกล่ามไม่แตกต่างกันแต่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในเทศบาลตำบลโคกล่าม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสำราญ ดังดี (2558) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลด่านซ้าย จังหวัดเลย ที่มีเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ตำแหน่ง จำนวนครั้งที่ได้รับเลือกตั้ง และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีประสิทธิภาพการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน **ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก** ประชาชนเห็นว่า**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**มีการชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากสื่อชนิดต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางในการพัฒนาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภาท้องถิ่น มีการจัดเวทีประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทุกครั้ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใส่ใจในปัญหาของท้องถิ่น มีนโยบายแก้ไขปัญหาที่ประชาชนร้องเรียนอย่างเร่งด่วนทุกปัญหา อีกทั้งยังส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เช่น การใช้น้ำประปา ใช้ไฟฟ้า ใช้นานพาหนะเมื่อจำเป็น และต้องคุ้มค่าอยู่เสมอ

5.2.3 ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าร่วมอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการทุกครั้ง และทุกโครงการชี้แจงข้อบัญญัติระเบียบราชการเกี่ยวกับหน่วยงานให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจน ควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและนโยบายของหน่วยงานให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนในปกครองและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไขให้มากที่สุด มีการรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับทราบพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประพฤติตัวอยู่ในระเบียบวินัย ใช้ทรัพยากรในสำนักงานอย่างประหยัดเพื่อลดค่าใช้จ่ายจากเงินโครงการและงบประมาณที่ได้ในแต่ละปี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของเทียนชัย นามวงษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด

สุรินทร์ พบว่า ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแคน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งตัวแทนประชาชนเข้าร่วมอนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการทุกครั้ง และทุกโครงการประชาสัมพันธ์ผลการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนได้รับทราบอย่างเปิดเผย ชี้แจงข้อบัญญัติระเบียบราชการให้ประชาชนได้ทราบอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าตรวจสอบการปฏิบัติงานในห้วงแต่ละปีงบประมาณในเชิงปริมาณในการดำเนินงานให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์มากที่สุด บุคลากรควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย และนโยบายของหน่วยงาน ผู้บริหารควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาท มีการบริหารงานอย่างมีคุณธรรมแก่ประชาชน และบุคลากรภายใต้ปกครองอย่างสม่ำเสมอโดยไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์ และนำปัญหาที่ได้รับทราบนำไปปฏิบัติดำเนินการแก้ไข และการรายงานผลให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน และอรรถยา นรินทร์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชน แผนพัฒนาสามปี ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในรอบปี ควรมีการอภิปรายในสภาเพื่อควบคุมการประชุมในสภา และควรกำหนดบทลงโทษควรมีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบ ไม่ควรมีการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับเหมาหรือเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการจัดซื้อจัดจ้าง ควรให้ประชาชนองค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้าร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลงานของหน่วยงานควรตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อประชาชนให้มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความกระตือรือร้นแก้ไขปัญหาคำขอเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผล โดยไม่เลือกปฏิบัติและรายงานผลให้ประชาชนทราบด้วย และควรเน้นให้มีประสิทธิภาพในการบริหารโดยใช้ทรัพยากร และงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

5.3.1.1 ด้านหลักนิติธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการให้ความรู้แก่บุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องกฎระเบียบข้อบังคับ ข้อบัญญัติเพื่อให้เกิดความโปร่งใสเป็นธรรมและถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

5.3.1.2 ด้านคุณธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนถึงบทบาทหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการปฏิบัติ

หน้าที่ของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

5.3.1.3 ด้านความโปร่งใส องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่เหมาะสม และไม่สูงเกินจริงเช่นกำหนดราคากลาง หรือประมาณการรายจ่ายโดยไม่ได้หวังประโยชน์จากการจัดซื้อจัดจ้าง

5.3.1.4 ด้านความมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุน โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การเปิดเวทีประชาคมเสนอปัญหาความต้องการ ละมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อข้อบัญญัติตำบล และการแต่งตั้งประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง

5.3.1.5 ด้านความรับผิดชอบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตรวจสอบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ เรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และการแก้ไขปัญหาโดยเร็วแล้วรับรายงานผลการพิจารณาให้ประชาชนทราบ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำเรื่องดังกล่าวไปปรับปรุงเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน

5.3.1.6 ด้านความคุ้มค่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดรวมไปถึงการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องต่าง ๆ เป็นไปด้วยความประหยัดคุ้มค่าโปร่งใสซื่อสัตย์ยุติธรรม

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาถึงประเด็นความคิดเห็นของประชาชน และผู้นำที่มีการประสานงานหรือใกล้ชิดต่อดำเนินงาน ตามหลักธรรมาภิบาลหรือการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.3.2.2 ควรศึกษาข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอื่น ๆ นำมาเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อจะได้ทราบประเด็นปัญหาสำคัญที่คล้ายกัน และจะนำไปเป็นขอสรุปในการแก้ไขขั้นตอนต่อไป

5.3.2.3 ควรศึกษาความต้องการของประชาชนในเขตปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่อาจจะเป็นปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และนำข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลทางวิชาการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กมลวัฒน์ ยะสารวรรณ. (2557). การรับรู้ภาวะเปียของพนักงานท่าเรือแหลมฉบัง. ปัญหาพิเศษ
วิทยาลัยบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2552). แผนยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล.
สืบค้นจาก <http://www.personel.cdd.go.th/GroupJob/attra.htm>.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2539). ข้อมูลสภาพตำบลประจำปี2539. กรุงเทพฯ :
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความ
พร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ
: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2552). สร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน. สืบค้นจาก
http://www.cad.go.th/cadweb_org/download/an_%20Yutasart_%20CAD.pdf.
- กานดา พูนลาภทวี. (2539). การประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
- การประปานครหลวง. (2559). หลักธรรมาภิบาลของการประปานครหลวง. สืบค้นจาก
http://www.mwa.co.th/ewt_news.php?nid=8643
- กล้าณรงค์ จันทิก. (2541). ธรรมรัฐภาคราชการ. กรุงเทพฯ : วัฏจักร.
- กวินรัตน์ ศวัสกรกรวิชัย. (2552). แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2552-2554. ยโสธร : องค์การ
บริหารส่วนตำบลคู่ทุ่ง.
- กัลยา เนติประวัตติ. (2544). การยอมรับรูปแบบการจัดองค์กรทางสังคมแบบใหม่ตามหลักการ
บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในองคการภาครัฐ : ศึกษากรณีสำนักงานปลัดกระทรวง
สาธารณสุข. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). (สังคมวิทยาประยุกต์).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- กัลยา สุวรรณแสง. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่5). ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา
- โกวิท พวงงาม. (2549). *มิติใหม่การปกครองส่วนท้องถิ่นวิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- จิตินันท์ สุชีเขต. (2554). *แนวทางป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ใจชนก ภาคอัติ. (2555). *การรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการพัฒนาคุณภาพสถาบันสู่ความเป็นเลิศตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ*. รายงานการวิจัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ. (2543). *การพัฒนาและความขัดแย้ง : ทางเลือกบนเส้นทางประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2541). *แนวคิดและวาทะกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันท์ สมุทวณิช. (2541). *Good Government กับการปฏิรูปการเมือง*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ชนัดดา เพ็ชรประยูร. (2555). *การรับรู้บรรยากาศองค์การคุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัทผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ในบ้าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชวงค์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : เอเชียปริ้นติ้งเซนเตอร์.
- ณัฐธา วินิจนัยภาค. (2554). *นโยบายสาธารณะแนวทางการศึกษาแบบสหวิทยาการ*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดุขฎิ ไชยชนะ. (2550). *การรับรู้การเปลี่ยนแปลงองค์การจากมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐของข้าราชการสังกัดสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2558). *คู่มือการจัดทำดัชนีวัดผลการบริหารจัดการที่ดี*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จิตยา สุวรรณชฎ. (2544). *ประชาสังคมตำบล*. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ.

- ทินกร อัครศรีชัยโรจน์. (2551). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิพภาพร พันสาย. (2554). *สภาพและปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดยโสธร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์.(2544). *ธรรมาภิบาลกับราชการไทย*. นนทบุรี : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- ทวี พันธวาสีภูมย์. (2557). *การปกครองท้องถิ่น*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เทียนชัย นามวงษ์. (2552). *การศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). (สาขาบริหารการศึกษา) สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- ทรงชัย นกขมิ้น. (2557). *การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ธนพลกษ ชามะรัตน์. (2556). *หลักการวางแผนยุทธศาสตร์*. (เอกสารประกอบการฝึกอบรม).
 ขอนแก่น : สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 6 ขอนแก่น.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *รัฐธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2539). *100 ปีการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2440-2540* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : คปไฟ.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2550). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อภิธานศัพท์ของอารยธรรมโลก*. กรุงเทพฯ : คปไฟ.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์และคนอื่น ๆ, (2546). *60 ปี กীরตยาจารย์บรรณาธิการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- นพพล สุรนัคนครินทร์. (2558). *การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กรบริหารส่วนตำบล. ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นฤมล ทับจุมพล. (2546). *ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย “แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ”*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544). *การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บัณฑิต เป่าวัฒนา. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาน้ำเสียในคลองแม่ข่า ตำบลช้างคลานเทศบาลนครเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2553). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิรงค์. (2546). *ธรรมภิบาล*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. (2544). *ตัวชี้วัดธรรมภิบาล*. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- เบญจวรรณ วันดีศรี. (2546). *การศึกษาความเป็นธรรมภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ทฤษฎีพระมหาชนก : ทิศทางแห่งการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. (2555). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2526). *ปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2546). *ธรรมรัฐ-ธรรมราชา*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย เทพปัญญา และคณะ. (2557). *การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สัมพันธ์พาณิชย์
- พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล จักรแต. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมภิบาล ของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบัณฑิต นิสากัย. (2550). *หลักธรรมภิบาลกับการบริหารจัดการวัด : กรณีศึกษาวัดมทาวนารามพระอารามหลวง จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- พัชรวัล พันธศิลาโรจน์. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธุ์. (2546). *ความเป็นธรรมภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- มหาดไทย, กรมการปกครอง. (2552). *แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา : โรงพิมพ์ท้องถิ่น.
- มหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). *คู่มือการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- มหาดไทย, กรมการปกครอง. (2560). *ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการบริหารกิจการหนังสือที่ มท 0810.3/ว 1105*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ท้องถิ่น.
- รหัส แสงผ่อง. (2547). *กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการปกครองและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ราตรี ชินหงส์. (2558). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในเทศบาลตำบลโคกกล่าม อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2550). *ธรรมรัฐคืออะไร*. มติชน. หน้า 6
- วนิดา แสงสารพันธ์. (2544). การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล. *วารสารนักบริหาร*. 12(3), 115-120.
- วรภัทร โตชนะเกษม. (2542). *การสร้าง Good Governance ในองค์กร*. การสื่อสารแห่งประเทศไทย.
- วิพร เกตุแก้ว. (2559). ธรรมาภิบาลในองค์การ *วารสารรามคำแหง*. 23(4), 17-18 ; ธันวาคม.
- วิโรจน์ สาขา. (2557). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนาจารย์อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2551). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : Diamond in BusinessWorld.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2539). *กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2539). *คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2546). *พนักงานส่วนตำบลกับการพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2546). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

- สมาน ริงสิโยภิญช์. (2543). *การบริหารราชการไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2553). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ นาวิการ. (2546). *การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- สิทธิ์ บุญอินทร์. (2543). *การเสริมสร้างธรรมาภิบาล จริยธรรม และความยุติธรรมในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2559). *จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2556). *จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2555). *วิวัฒนาการของธรรมาภิบาลตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุเทพ คุณกิตติ. (2548). *หลักธรรมาภิบาลกับองค์ประกอบครองสวนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เลย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุดาภรณ์ คำมุกชิก. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโนนสะอาดอำเภอโนนสะอาดจังหวัดอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภัทรมาส จริยเวชช์วัฒนา. (2557). *การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนา ยิ้มช้อย. (2561). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแหม อำเภอกลองขลุ่ย จังหวัดกำแพงเพชร ตามการรับรู้ของประชาชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2554). *คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. *คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. (กรุงเทพมหานคร : สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) หน้า 2-3.

- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2552). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำราญ ต่างดี. (2558). *ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). “*ธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองประชาสังคม*” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ 50 ปี. คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถยา นรินทร์. (2558). *สภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2541). *ธรรมนูญกับอนาคตของประเทศไทย*. มติชนสุดสัปดาห์.
- อินทร์ตัน ยอดบางเตย. (2547). *ธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้ากรู๊ป.
- อรุณรัตน์ สุวรรณรัตน์. (2559). *การรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาลและผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- อุทัย หิรัญโต. (2550). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Assael, Henry. (1998). *Consumer Behavior and Marketing Action*. 6th ed. Ohio: South-Western College.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5 th ed. New York : HarperCollins.
- Hanna, Nessim and Wazniak, Richard. (2001). *Consumer Behavior an Applied Approach*. New Jersey : Prentice Hall.

- Morgan, Clifford T. & King, Riccard A. (1971). *Introduction to Psychology*. New York : McGraw-Hill Book Compang
- Robbins, S.P. (1998). *Organization Behavior : Concept Controversies and Applications*. (8 th Ed.). New Jersey : Prentice Hall ,Inc.
- Schiffman, Leon G. and Kanuk, Leslie L. (2007). *Consumer Behavior*. 9^{th ed}. New Jersey : Prentice Hall.
- Wheelen, Thomas L. and Hunger, J. David.(2002). *Strategic Management and Business Policy*. 8 th Ed. Upper Saddle River, NJ : Pearson Education.
- Yamane, Taro. (1960). *Statistics; An Introductory Analysis*. New York University. (886)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตามระดับการบริหารงาน จำนวน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

2. คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน และผู้ศึกษาจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามชุดนี้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

นางตียนนัท แสงบุตร

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รหัสของผู้ตอบแบบสอบถาม.....

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

**เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือกรอกข้อมูลลงใน.....ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 18-20 ปี 2. 21-30 ปี
 3. 31-40 ปี 4. 41-50 ปี
 5. 51-60 ปี 6. เกินกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี
 3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

1. ข้าราชการ 2. สมาชิกสภา
 3. พนักงานจ้าง 4. จ้างเหมาบริการ
 5. ประชาชนทั่วไป

5. รายได้ต่อเดือน

1. รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท
 2. รายได้ 10,001 – 20,000 บาท
 3. รายได้ 20,001 – 30,000 บาท
 4. รายได้มากกว่า 30,001 บาท

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
เขตจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านโดยกำหนดระดับการบริหารงาน เป็น 5 ระดับ คือ

- ระดับ 1 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด
 ระดับ 2 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลน้อย
 ระดับ 3 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
 ระดับ 4 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาก
 ระดับ 5 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาล				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
หลักนิติธรรม						
1	องค์กรกำหนดข้อบัญญัติ/ข้อบังคับไว้ชัดเจน					
2	ข้อบัญญัติ/ข้อบังคับได้รับการยอมรับจากพนักงาน					
3	การบริหารงานสอดคล้องเป็นไปตามข้อบัญญัติ/ข้อบังคับ					
4	ผู้บริหารปฏิบัติงานสอดคล้องตามข้อบัญญัติ/ข้อบังคับ					
5	ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
หลักคุณธรรม						
6	การบริหารงานขององค์กรเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา					
7	ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อพนักงานด้วยความเสมอภาคและเป็น					

	ธรรมโดยปราศจากอคติ					
8	ผู้บริหารมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
9	ผู้บริหารมีความอดทนอดกลั้นและมีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง					
10	ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความสุภาพอ่อนโยนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาล				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
หลักความโปร่งใส						
11	การบริหารงานเป็นไปอย่างเปิดเผยไม่ปิดบังอำพราง					
12	ผู้บริหารสื่อสารให้ผู้ร่วมงานรู้และเข้าใจนโยบาย เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน					
13	ผู้บริหารมีการแจ้งให้ทราบถึงแผนงาน/โครงการ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆที่พึงจะได้รับอย่างทั่วถึง					
14	ผู้บริหารมีกลไกตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส					
15	ผู้บริหารรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเปิดเผยต่อ สาธารณชน					
หลักความรับผิดชอบ						
16	ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จโดยไม่ละทิ้งงาน					
17	การบริหารงานเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด					
18	การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานระบุดัตถุประสงค์และภารกิจชัดเจนตามคำสั่งแบ่งงาน					
19	ผู้บริหารมีการยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการ					

	กระทำ					
20	ผู้บริหารมีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องจากผลการตรวจสอบอย่างจริงจัง					
หลักการมีส่วนร่วม						
21	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย					
22	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อ	การบริหารงานโดยหลักธรรมาภิบาล	ระดับการรับรู้				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
23	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ					
24	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางาน					
25	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน					
หลักความคุ้มค่า						
26	ผู้บริหารจัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและสะดวกต่อการใช้งาน					
27	ผู้บริหารมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามมาตรการประหยัดพลังงาน					
28	ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้					
29	ผู้บริหารลดขั้นตอนการปฏิบัติงานมุ่งเน้นคุณภาพและผลของงานเป็นสำคัญ					
30	ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ ข.1

ผลการประเมินความสอดคล้องของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IOC	ความสอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
4	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
7	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
8	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
9	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
20	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
22	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
23	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
24	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
25	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
26	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

27	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
28	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
29	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
30	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ ข. 2

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มทดลองเครื่องมือ 30 คน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1	0.726	0.970	16	0.655	0.970
2	0.743	0.970	17	0.641	0.970
3	0.719	0.970	18	0.754	0.970
4	0.777	0.969	19	0.623	0.970
5	0.762	0.970	20	0.731	0.970
6	0.732	0.970	21	0.724	0.970
7	0.660	0.970	22	0.752	0.970
8	0.768	0.970	23	0.773	0.969
9	0.667	0.970	24	0.789	0.969
10	0.734	0.970	25	0.757	0.970
11	0.703	0.970	26	0.689	0.970
12	0.716	0.970	27	0.757	0.970
13	0.717	0.970	28	0.563	0.971
14	0.655	0.970	29	0.641	0.970
15	0.782	0.969	30	0.768	0.969

ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าระหว่าง 0.623 – 0.789

ค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับเท่ากับ 0.971

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.971	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
t1	119.2000	332.166	.726	.970
t2	119.2667	331.789	.743	.970
t3	119.0000	334.621	.719	.970
t4	119.1667	333.040	.777	.969
t5	119.1333	334.051	.762	.970
t6	119.1000	336.714	.732	.970
t7	119.2000	340.510	.660	.970
t8	119.0000	336.621	.768	.970
t9	119.0000	336.276	.667	.970

t10	119.0000	336.345	.734	.970
t11	119.1000	339.955	.703	.970
t12	119.1000	339.610	.716	.970
t13	119.1000	337.128	.717	.970
t14	119.1333	338.395	.655	.970
t15	119.1000	335.266	.782	.969
t16	119.1333	338.395	.655	.970
t17	118.8333	337.661	.641	.970
t18	118.9333	333.857	.754	.970
t19	118.8333	338.213	.623	.970
t20	118.7667	336.737	.731	.970
t21	118.8667	334.257	.724	.970
t22	118.8333	333.109	.752	.970
t23	118.8000	334.510	.773	.969
t24	119.3667	333.620	.789	.969
t25	118.8333	332.971	.757	.970
t26	119.3333	333.954	.689	.970
t27	118.8333	332.971	.757	.970
t28	118.9667	340.171	.563	.971
t29	119.0000	340.138	.641	.970
t30	118.9333	333.444	.768	.969

ภาคผนวก ค

หนังสือราชการต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป. ๐๑๒๑/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน

ด้วย นางศุภมาส แสงบุตร รหัสประจำตัว ๒๐๘๒๒๒๐๗๐๑๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัย
เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป. ว ๐๑๒๐/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางอรพัทธ์ ศิริแสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางศุภมาส ศรีแสงบุตร รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล สถิติ
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

ที่ รศรป. ว ๐๑๒๐/๒๕๖๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางฉวีวรรณ เบ็ญจวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางศุภมาส แสงบุตร รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการวัดและประเมินผล สถิติ
 ตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๓๕๕๕
โทรศัพท์ ๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๗๓๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๗๓๑

ที่ รศรป.ว ๐๐๒๐/๒๕๖๒

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรีอรรักษ์ ชูกระเดื่อง

ด้วย นางศุภมาส นามะบุตร รหัสประจำตัว ๖๐๘๒๖๒๐๗๐๑๑๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต
จังหวัดกาฬสินธุ์” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์)
รองคณบดี รักษาการแทนคณบดี
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

เทียนนท์ แสงบุตร.(2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ "การจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม" (The National Conference on Technology and Innovation Management)มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วันที่ 11 – 12 มีนาคม 2563.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางตียานนท์ แสงบุตร
วัน เดือน ปี เกิด	12 ธันวาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	249 หมู่ 10 บ้านคำม่วง ตำบลทุ่งคลอง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักปลัดเทศบาล สำนักงานเทศบาลตำบลคำม่วง
หมายเลขโทรศัพท์	หมายเลขโทรศัพท์ 085 - 0080 - 199
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานเทศบาลตำบลคำม่วง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2563	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม